UNIVERSITY OF ILLINOIS
DEC 31 1919

Published and distributed under permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Mass. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

"SANDARA"
Leidžia kas ketvergas
Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara.
PRENUMERATA METAMS:
Suvienytose Valstijose $2.00
Kitose viešpatystėse $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Organas

"SANDARA"
Published Every Thursday
By the Lithuanian National League of America.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.00
To Foreign Countries $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No.52 Tel. South Boston 52015. South Boston, Mass., Gruodžio (December) 25 d. 1919 m. **Metai VI.**

A. L. T. Sandaros Valdybą, "Sandaros" Redakcija ir Administracija Širdingai Sveikina su Žiemos Šventėmis Visus Kovotojus už Lietuvos Laisvę.

Lietuva ir Latvija Susijungė.

Gruodžio 23 d. Ameriką pasiekė telegrama iš Rygos per Kopenhageną, kuriose latviai praneša, kad laikinoje Lietuvos sostinėje, Kaune, tarpe Latvijos ir Lietuvos tapo sutverta apsigynimo unija. Lietuvos ir Latvijos kariuomenės susivienyjo, jas komenduoja bendra karinė taryba Lietuvos ir Latvijos.

Iš Helsingforso pranešama, kad Pabaltijos tautų konferencija su Rusijos sovietų valdžia tęsiasi Dorpate ir manoma, kad Pabaltija pertrauks karę su bolševikais.

RUSAI IR VOKIEČIAI IŠBĖGDAMI IŠ LIETUVOS PRIDARĖ DAUG NIEKŠYŠČIŲ.

Bostono "Globe" patalpino telegramą iš Rygos, kur sakoma, kad paskutiniai Bermont-Avalovo vokiškai-rusiškos armijos likučiai išsikraustė iš Lietuvos gruodžio 14, 1919. Išsikraustydami jie viską grobė ir vežėsi su savim, o ko negalėjo pasiimt, tat degino ir naikino. Talkininkų misija pabaltijoje negalėjo sustabdyt tų niekšyščių, kurias rusiškai - vokiški plėšikai darė Lietuvoje. Vokiečiai talkininkų atstovams atsisakė rodyt pavogtus iš Lietuvos daigtus.

Talkininkų misijos Pabaltijoje galva, Amerikos generolas Cheney, ir jo draugai, kurie dabar yra Rygoje, skubina užbaigti darbą ir važiuoti Paryžiun.

BALSAS Į AMERIKIEČIUS.

Pusiau oficialieme Lietuvos valstybės dienraštyje, kauniškėje "Lietuvoje," 248 numeryje iš lapkričio 8, 1919 ant pirmo puslapio yra trumpas bet dideliai reikšmingas atsikreipimas į Amerikos Lietuvius. Ten sakoma:

"Amerikos Broliams Lietuviams! Į Jus Amerikos broliai lietuviai, į Jus dar kartą šaukiamės iš Jusų tėvynės maldaudami pagelbos."

Sandariečiai visomis pastangomis darbuojasi del Lietuvos labo. Kiekvienas Amerikos lietuvis privalo išklausyt desperatišką savo brolių šauksmą ir prisidėti prie Lietuvos gelbėjimo.

LENKŲ UŽPULDINĖJIMAI.

Lapkr. mėn. 14 d. 16 lenkų legioninkų perėjo demarkacijinę liniją ir norėjo Raudoniškių kaime, tris verstai į pietus nuo Kalvarijos, pasiplėšti, bet ten buvusi musų sargyba sutiko juos šautuvų ugnimi, ir legioninkai pasitraukė atgal. Netrukus legioninkai užpuolė kitus du turtingus kaimus — Dušnyčią ir Kučiunus, bet kadangi ir ten rado musų sargybą, tai apiplėšė keletą pakelingų, sugrįžo atgal į savo stovyklą.

Apskritai, šiomis dienomis pastebėta, kad legioninkai labai nenorėtų kautis, užtenka tiek, kad kaime pasirodo keletas ginkluotų vyrų, ir jie traukias atotupsti. Už tai tuos kaimus, kur neranda jokio pasipriešinimo, plėšia kiek galėdami išsivežti. Pirma dar atėję į sodžių reikalaudavo iš ukininko kiaušinių, sviesto, surio, o dabar tik griebia duoną, mėsą ir šiltą drabužį.

Rusijos caristo, Denikino, karinė taryba nutarė kreipties prie kiekvienos atsikračiusios nuo Rusijos Pabaltijos valstybės, idant užvest derybas del susivienyjimo su Rusija.

Vokietijos sostinės, Berlino, hotelių ir restaurantų užlaikytojai išreikšdami protestą valdžiai del suvaržymo laikinai uždarė savo biznius. Virš 100,000 važiavo valgyt į Pottsdam.

Bostoniečių Pinigai Jau Kaune.

BOSTONO LIETUVIŲ AUKOS JAU KAUNE.

Nuteriotos Lietuvos Draugų Komitetas per jo narį ir teisių patarėją adv. F. J. Bagočių, su kurio pagelba buvo siųsti pinigai, gruodžio 22 d., 1919, gavo telegramą nuo Lietuvos prezidento Antano Smetonos, kuri skamba:

"Kaunas, gruodžio 20, 1919.

Čekį ant penkesdešimts tukstančių markių, kaipo Bostono lietuvių auką aplaikiau. Širdingai dėkuoju aukautojams. Mums butų patogiau, kad pinigai butų siunčiami per Lietuvos Pramonės ir Prekybos Banką Kaune.

Antanas Smetona,
Lietuvos Prezidentas.

DEPORTAVO DAUG RUSŲ.

Suvienytų valstijų valdžia gruodžio 21, 1919, kariniu transportu Buford "ark of the soviet" išgabeno "nežinoman" šiaurinin Rusijos portan 249 rusus, kurie buvo suimti ir apkaltinti veikime prieš Amerikos valdžią. Jų tarpe yra anachistų, komunistų ir šiaip radikalų. Daugiausia yra žydai, veikusieji rusų vardu.

Kuomet laivas plaukė pro Laisvės Stovylą, deportuojami rusai šaukė: "Lai gyvuoja revoliucija Amerikoje"!

Rusai laive grupavosi ir dainavo revoliucioniškas giesmes, kuomet juos saugojo ginkluota laivo įgula ir amerikoniškos vėliavos plevėsavo virš jų galvų.

Transporte yra 3 moters: Emma Goldman, Ethel Bernstein ir Dora Lipkins. Tik keli augšti valdininkai Karinio ir Darbo departamentų žino, į kokią vietą rusai tapo išvežta ir ar jie bus atiduota į kolčakininkų, bolševikų, finų ar keno rankas.

Iš Emigracijos barakų nuo Ellis Island į laivą rusai buvo vedami ginkluotos sargybos.

Anarchistai džiaugėsi manydami išvyst Rusiją, bet dauguma nusiminė, kuomet sulipo ant laivo. Panelė Berkman šaukė "sudie, Amerika, mes tau atlyginsime"! Kiti anarchistai nuo laivo šaukė "Į peklą su Amerika"!

Prieš išvažiuojant rusai utvėrė "Pirmą Taryb. anarchistiškos Komunos Amerikoje," o jos viršininku paskyrė Berkman'ą, kuris skaitėsi išvežamųjų lyderiu.

Išvežamieji yra suimti įvairiuose Amerikos miestuose. Valdžia skelbia, kad yra nužiurima dar apie 60,000 radikalų norinčių nuverst S. V. valdžią. Visus manoma deportuoti.

Rumunijos atstovas taikos konferencijoje, Antesco, rezignavo. Jo vieton tapo paskirtas buvęs Rumunijos atstovas Romoje kunigašktis Gkika.

KAUNO KRONIKA.

— Vieton **mirusio Tado Daugirdo** valstybės archijologijos komisijos pirmininku XI-13 d. išrinktas prof. **Ed. Volteris.**

— **Mokslo Draugijos susirinkimas Kaune.** Mokslo Draugijos burelio narių rupesniu, per šių metų Kalėdas busias sušauktas Lietuvių Mokslo Draugijos susirinkimas.

— Ketvirtadienį, lapkričio 20 d. Mieste teatre skr. J. Vaičkaus trupė vaidino "Aukos" 3 veik. Vaičiuno drama ir "pramonės didvyris" 1 veik. miniatura.

— Lietuvos Sporto Sąjunga šiomis dienomis atidaro Nemuno uoste (Įėjimas iš Mairionio g-vės) čiužyklą.

— **Muzikos Mokyklos atidarymas.** Sekmadienį, lapkričio 16 d., buvusioj vyrų gimnazijoj, buvo Muzikos Mokyklos atidarymas. Kviestos vietos šviesuomenės prisirinko. Mokiniai paskambino ir pagriežė. Tarp kitko p. Naujalis, Muzikos Mokyklos vedėjas, paskaitė keletą bruožų iš Lietuvių muzikos istorijos. Po Naujų metų tikimasi turėti per 60 mokinių. Reikia linkėti, kad tas darbas neužgestų.

(Kauno "Liet.")

Iš Lietuvos Fronto.

MUSŲ ARMIJOS VEIKIMO APŽVALGA.

Santykiai su Lenkais.

Kada Lietuvos žemėj susispietė monarchinio padaro rusų išsigimėlių gaujos, į kurias ilgainiui įsiliejo dar beesančios kariuomenės įvairus atmatai ir šiaip lengvo amato žmonės, susidarė bendras naujai įsikurusioms valstybėms pavojus. Aišku, kad ir Lenkija susirupinusi bermontininkų atsiradimu, nes paglemžus Lietuvą, Bermonto kariuomenė pasigręž Lenkų pusėn.

Todel mums nieko nėra stebėtino, kad kartais teiginėj prasmėj vertinamas lenkų legionų spietimasis jų okupuotose srityse. Ištikrųjų paviršutiniai sprendžiant lenkų neprašomu brukimusi pagalbon, lyg numatoma paramos rupesnį. Bet deja, tas p. p. Šepickio ir Halerio divizijų suburimas pagrobtoj šalyj nieko gero mums nežada. Jis dvelkia žiauriu kėsinimusi praryt mus iškovotą laisvę; jis kala vergijos pančius, ruošia pražuties kilpą. Pasisiulymas "mušti" bermontinkus, tai vien nekatla lenkų skraistė pasinaudoti gera proga įgyvendinimui piktųjų savo įnorių, tai gudri klasta pigiai paveldėti Lietuvą. Dar neįgavo ypatingos reikšmės paskutiniuoju laiku lenkų gerinimasis bei liovimasis iš pasalų užpuldinėti musų sargybą. Nudien mes negriežčiausiai smerkiame ir tuos atskirus puolimus, kurių legioninkai vis dar neišsižada. Leiskim, tai paprasti nesutipratimai. Tačiaus tikruosiuos lenkų-lietuvių santykiuos gludi konkreti gyvenimo faktai, butent: 1) jų darbuotė paveldėtame krašte; 2) tam tikros krypties jųjų užsienių politika ir 3) ypatingas jųjų divizijų susispietimo planas. Prie pirmos rušies santykių derinimo, mes priskaitome okupuotose vietose atvirą skriaudimą mus piliečių neteisėtomis rekvizicijomis bei pabaudomis, naujokų ėmimą ir sistematingą lietuvių tradicijų persekiojimą ir tt.

Antros rušies lenkų darbuotės linija daro daug klučių musų valstybės nepriklausomybės pripažinimui. Šiuo opiu klausimu lenkų politikai giliai ir skaudžiai siekia; apie taj daug kalbėti nepriseina... Atvirai kalbant, pirm negu pasitikėti lenkų gražiems žodžiams, jie turi gyvais darbais įtikinti mus neabejotiname savo solidarume. Dabartės kaip ponai lenkai paaiškins šitą tukstančių legionų subrukimą Ukmergės — Utenos — Zarasų linijoje? Berods nei Zarasuos nei Ukmergėj nėra rusų; jie visai kitame krašte (del žinios— Šiauliuos), kelių šimtų varstų atstumo nuo kalbamųjų punktų. Kuom mes kovodami su bermontininkais, galim save garantuoti, kad tų kovų sukury, susilpninus demarkacinę liniją, nesiskverbs legioninkai nuo bolševikų išvalytan kraštan.

Tatai aišku aiškiausia, kol lenkai neparodys mums tikrosios savo žygių plotmės, kol jie atatinkamais žingsniais neišsklaidys visų neaiškumų bei miglotų jųjų siekių, tol negalim jiems paduot savo broilškos rankos.

("Kariškių Žodis.")

Pranešimas.

Pranešimas Amerikos lietuviams, kurie nori užsisakyti "Kariškių Žodį", kad kolei nesutvarkytas pinigų siuntinėjimas, gali siųsti pinigus apdraustuose laiškuose. "Kariškių Žodžio" kaina Amerikoje metams 2 doleriu, pusei metų 1 doleris.

Amerikos laikraščių prašome šį pranešimą atspausdinti.

"Kariškių Žodžio"
Administracija.
Gedemino g. 19.
Kaunas, Lithuania.

Airijos sostinėje Dublinę, ginkluota minia užpuolė Airijos laikraščių spaustuves ir sulaužė mašinas, išbarstė raides. Stovinčių už Airijos nepriklausomybę laikraščių spaustuvės del išdraskymo nedirba, bet liakraščius spausdina kitose spaustuvėse.

A.L.T.S. Reikalai.

A. L. T. SANDAROS CENTRO VALDYBOS ADRESAI:

P. J. ŽIURIS, Pirmininkas,
320 Fifth Ave., R. 805,
New York, N. Y.
JONAS SEKYS, Vice-Pirmin.
101 Oak St., Lawrence, Mass.
M. J. DAMIJONAITIS, Sekret.,
366 W. Broadway,
So. Boston, Mass.
K. JURGELIUNAS, Iždininkas,
377 W. Broadway,
So. Boston, Mass.
FR. ŽIURIS, Iždo-glob.,
15 James St., Boston, Mass.
J. TUINILA, Iždo-glob.,
877 Cambridge St.,
E. Cambridge, Mass.

Pranešimas.

Gruodžio 20 d. iš ALTS. Raštinės tapo išsiuntinėti laiškai del visų narių musų partijos. Tikimasi, kad gerbiami nariai atkreips atydą į tą laiške išdėstytą reikalą ir pasiskubins su savo patrijotišką paramą. Jeigu kurie iš narių negautumet tokių laiškų, meldžiame atsišaukti ir bus tiems prisiųsta.

Gerb. skaitytojai, kurie esate tik užsiprenumeravę "Sandarą" del pasiskaitymo, o butumet gavę viršminėtą laišką,malonėkite neužsigauti,bet įsigilinę į Sandaros svarbą tapkite musų partijos nariais.

Su tikra pagarba,

M. J. Damijonaitis.

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į ALTS. SANDARĄ:

Prie Naujos 2 kp. Shenandoah, Pa.:

Jonas Stamiškis, A. Vasiliauskas, M. Kudeniutė, V. Vaišnora, M. Valaitienė, K. Bubnis, A. Kvederavičius, O. Mockaitienė, A. Žilinskas, A. Šaukevičius, K. Sinkevičius, J. Pečilingis, Pr. Skiras, Pr. Sabastonis, M. Gloveckas.

Prie Naujos 3 kp. Mahanoy City, Pa.: St. Gegužis, J. Greimas, P. Kasparas, J. Miliunas, Pr. Klimauskas,, J. Nevulis, V. Gedvila, J. Kvederas, Pr. Džiaugis, K. Kančys, J. Jakubonis, Z. Karkauskas, J. Sajauskas, M. Abramavičius, J. Aleksynas, M. Gavėlis, A. Bagdanavičius, M. Sinkevičius, J. Sajauskas, S. Pagiegala, S. Leščinskas.

Prie Naujos 8 kp. Kulpmont, Pa.: St. Puškonis, Ad. Jaudegis, J. Voska, V. Dzemisdavičius, V. Varnelis.

ALT. Sandaros Sekret.

M. J. Damijonaitis.

Iš A.L.T.S. Kuopų.

MAHANOY CITY, PA.
K. Norkaus Prakalbos. Nauja ALTS. Kuopa

Gruodžio 14, 2 v. p. p., Lietuvių Mokyklos salėje kalbėjo "Sandaros" redaktorius Kastantas Norkus. Prakalbas surengė vietinė SLA. kuopa, sutartyje su SLA. pirmuoju apskričiu. Žmonių prisirinko pilna salė. Pirmininkavo SLA. Centro prezidentas gerb. St. Gegužis. Pirmiausia kalbėtojas kalbėjo apie Susiv. Liet. Amerikoje ir abelną lietuvių organizavimasi ir veikimą Amerikoje ir Lietuvoje pirmiaus ir dabar.

Laike pertraukos prie vietinės SLA. kuopos prisirašė 22 nauji nariai. Taipgi aukų del LNF. susirinkusieji sudėjo apie $30.00.

Po pertraukos K. Norkus kalbėjo apie politinę Lietuvos padėti ir kuturiniai-politinį Amerikos lietuvių veikimą.

Pasibaigus prakalbomis susitvėrė ALTS. kuopa iš 21 nario. Valdybon tapo išrinkta: pirm. — St Gegužis, vice pirm. — J. Greimas, kas. — P. Kasparas, — J. Miliunas, fin. sekr. — Pr. Klimauskas.

Nauja Sandaros Partijos kuopa ketina greitu laiku ką nors surengti ir apreikšt savo veikimą netik Mahanojaus, bet ir visos Amerikos lietuviams.

Anglinis.

KULPMONT, PA.
K. Norkaus Prakalbos. Nauja ALTS. Kuopa.

Gruodžio 12 d. čia atsibuvo Susiv. Liet. Amerikoje prakalbos, kur kalbėjo "Sandaros" red. p. K. Norkus. Apie 10 narių prisirašė prie SLA., keliolika doliarių suaukauta del Liet. Neprig. Fondo, o po prakalbų vietiniai veikėjai sutvėrė Sandaros kuopą. Valdybon tapo išrinkta: pirm. — St. Puškorius, vice-pirm. — Ad. Jaudegis,.sekr. — V.Dzemidavičius, fin. sekr.— V. Varnelis, kas.— J. Voska.

Linkėtina gerų pasekimų naujai ALTS. kuopai.

Rašt.

SHENANDOAH, PA.
K. Norkaus Prakalbos. Nauja ALTS. Kuopa.

Gruodžio 14 d. SLA. 1-mo apskr. pakvietimu čia kalbėjo "Sandaros" red. K. Norkus. Nors tuom patim laiku kitoje salėje kalbėjo kun. Laukaitis, vienok p. Norkaus pasiklausyti prisirinko pilna Casino salė žmonių ir gerėjosi puikia prakalba.

Laike pertraukos 24 prisirašė prie vietinės SLA. kuopos ir suaukavo keliolika doliarių lėšų padengimui.

Užbaigus SLA. reikalus p. K. Norkus pakalbėjo apie Am. L.T. Sandaros, kaipo vyriausios musų kulturiniai-politinės partijos svarbą. Ten pat susitvėrė ALTS. kuopa iš 15 pavyzdingiausių lietuvių. Valdybon tapo išrinkta: pirm. — Jonas Staniškis, vice-pirm. — Ad. Vasiliauskas, sekr. —p-lė Marė Kudeoraiutė, fin. rašt. — V. Vaišnora, kasiere — ponia Marė Valaitienė.

Musų kolonijoje jau seniai buvo pageidaujama Sandaros Partijos kuopa, ir kadangi ji iš tokių prakilnių žmonių susitvėrė, tat reikia tikėtis, kad narių skaičius sparčiai didės ir Shenandorio snndariečiai apreikš savo veikimą.

Didelė Vargdienė.

EDWARDSVILLE, PA.
Sandariečių Tarpe.

ALTS. 69 kp. susirinkime gr. 3 d. dalyvavo 17 narių. Buvo perskaityta ir užgirta Sandaros Partijos principai ir programas. Ši kuopa dar visai neseniai tapo sutverta, o jau 11 narių prisirašė ir vis daugiau rašosi. Tame pat susirinkime tapo nutarta sulošt kokį nors veikalą Sandaros naudai. Patartina visiems vietos lietuviams, kurie brangina tautiniai-kulturinį ir politinį lietuvių pakilima dėties prie Sandaros ir darbuoties. Informacijų gali suteikti p. S. Matulevičius, arba p. S. Gaulis, 104 Hill Side Av.

Musų kuopa tapo sutverta po gerb. "Sand." red. K. Norkaus prakalbų.

Dėkimės visi prie Sandaros, kad neatsiliktume nuo kitų kolonijų .

ALTS. kp. valdybon tapo išrinkta šie garbės verti lietuviai: Juozas Gaulia — pirmininkas, Tamas Gudinas — vice-pirm., Vl. Klimavičius — kasierius, Ant. Matulevičius — fin. sekr., Juozas Ruseckas — nutarimų sekr., Jonas Gubavičius ir Jonas Burdulis — iždo globėjai.

Sandarietis.

NAUGATUCK IR UNION CITY, CONN.
Sandariečių Veikimas.

Musų kolonijos lietuviai sandariečiai puikiai darbuojasi del badaujančių Lietuvos žmonių labo, o geri vietos lietuviai padeda padaryt pasekmingu šį prakilnų darbą.

LGD. 21 skyrius surengė fėrus 21, 23 ir 25 d. Spalio. Visos dienos buvo pasekmingos. Įeigų fėruose buvo $370.17.

LGD. fėrams daigtų aukavo šie geros valios lietuviai:

A. Rimkus, ponia Kamaitienė, N. Rakauskas, A. Vaičiulis, P. Baukus, Ant Lušas, T. Ratkevičius, J. Norkevičius, J. Budvilas, Prisevičius, Karbauskas, Povilaitis, J. Sadlauskas, Armonaitis, Penikis, ponia M. Šeraivienė, A. Kundrotas, p-lė Tubaičiutė, J. Paltanavičus, p-lė B. Tubaičiutė, J. Stanaitis, P. Bekeris, p-lė V. Matukaičiutė, V. Norbutaitis, M. L. Masonis, P. Bradauskas.

Labai širdingai ačiu visiems draugams, kurie kiek galėdami prisidėjo prie LGD. fėrų.

Po fėrų padarėme kolektą rinkimui drabužių ir pinigines aukas del Lietuvos Raud. Kryžiaus. Drabužių tapo surinkta 5 dideli baksai ir jau likosi pasiųsta į Centrą. Pinigų surinkta $106.50.

Aukavo:

Lietuvos Kunigaikščio Vytauto Draugystė $25.00. Šventa Petro Draugystė $10.00.

Po $5.00: Pranas Vazeliunas, Jonas Penikis.

Po $2.00: Vincas Kamaitis, Jurgis Guciunas, Petras Barkauskas, Mykolas Kizelevičius, Petras Vaičiulis, Waronika Matukaičiutė, Antanas Mažaikas, Antanina Mažaikienė, Bladas Damuša, Jonas Bartulis, Pijušas Bernotas, Jonas Baltkojis.

Po $1.00: Taklė Kazaliunienė, Antanas Duoba, Ona Duobienė, Pijušas Matulonis, Juozas Matulonis, Ona Kvajauskienė, Jonas Blazaitis, Jonas Liuošis, Vincas Muleskis, Petras Povilaitis, Jurgis Paluobis, Matilda Gelezuonienė, Agota Slavuonienė, Nastazija Matukaitienė Jurgis Račius, Stasys Marcinkevičius, Juozas Zurinskas Ane. Sandienė, Marijona Vazelmanienė, Antanas muleskis, Vincas Minutas, Jonas Domeikis, Petras Antanaitis, D. Jasiunas, p-lė Ona Petrauskaitė.

Viso su baliaus pelnu LGD. 21 skyrius yra surinkęs $476.67. Centran pasiųsta $300.00.

Aukautojams ir pasidarbavusiems pridera širdingas ačiu.

Lietuvos R. K. Komitetas.

HAVERHILL, MASS.
Lietuvių Tarpe.

Čia gyvena apie 800 lietuvių. Yra susipratusių, mokančių amatus ir neblogai uždirbančių, ypač avalinės išdirbystėje. Vienok čia yra ir tokių tamšunų, kurie visai nebrangina Lietuvos žmonių kovos už laisvę ir negelbsti jiems.

Brobiai, kas branginate darbą del Lietuvos laisvės ir musų liaudies apšvietos — dėkitės prie kulturiniai-politinės ALT. Sandaros Partijos, kuri augščiausiu savo idealu stato Lietuvos liaudies gerovę. Sandaros kuopa čia kas kart didėja apšvietą skleidžia.

Vargingas Našlaitis.

NEWARK, N. J.

Gr. 11, įvyko Šv. Jurgio Drg. susirinkimas. Nutarta aukauti Lietuvos reikalams. Pirmiaus buvo manyta per Tautos Fondą, bet kadangi to fondo pinigus klerikalai savotiškai šinkuoja ir prieš Lietuvos darbo žmonių reikalus juos naudoja, tat nutarta neduot į Tautos Fondą. Gal eis Liet. Raud. Kryžiaus pašelpimui

Iš musų kolonijos dažnai telpa raštai klerikalų organuose, kur ginama klerikalų biznis, o niekinama kovotojai už Lietuvos laisvę. Tai vis Lietuvos laisvės priešų darbas. **Korespondentas.**

A.L.T.S. ir Musų Inteligentija.

Prie Sandaros Sutvėrimo ir Jos Auginimo.

Jau nuo daugel metų musų inteligentija ir vadai veikia ant visuomeniškai tautiškos dirvos, bet ne organizuotu budu, tai yra —neturėdami savo tam tikros organizacijos arba partijos, prie kurios butų susipietusi netik inteligentija, bet ir visa pažangioji tautiška visuomenė.

Toks neorganizuotas darbas išėmė iš musų inteligentijos daug didelio darbo, daug energijos, bet viasius to darbo nėra toks didelis, kokis turėjo buti.

Musų pirmutiniai veikėjai, gg. Dr. J. Šliupas, J. O. Širvydas dirbo kitom sriovėm, organizavo jų partijas, pavyzdin LSS., bet tuom laiku nesuprato reikalo organizuoti tautininkų - demokratų partiją. Ir taip bedirbant kitiem ir beorganizuojant kitas partijas vis tikėjosi, kad tautininkai yra stiprųs iš vardo. Bet ištikrųjų taip nebuvo ir laiks nuo laiko jau buvo pastebima, kad tautinikams reikia organizuotis.

Geriausia lekcija, tai1914 m. Brooklyne atsibuvęs A.L.V. Seimas, kur musų broliai socijalistai visai nesiskaitė su tautininkų nors ir geriausiais norais ir planais, nes mat socijalistai kaipo organizuotas kunas lengvai galėjo apsidirbti su neorganizuotais tautininkais.

Čia tai musų vadai ir pamatė didžiausią savo klaidą, o klaida tame, kad jie organizuodami kitus nesugebėjo dar iki šiol patys susiorganizuoti. Čia tai ir gimė mintis, kad reikia sutverti tautininkų - demokratų partiją.

Po tam pasekmingam Brooklyno seimui tautininkai susirinkę į kitą svetainę užtiesė pamatą dabartinei ALTS., o į sekantį ALTS. Seimą, kuris atsibuvo 1 d. Sausio, 1915 m. Philadelphia, Pa., musų inteligentai atvyko skaitlingai. Net iš tolimų vakarų jie važiavo, nepaisydami nei iškaščių kuriuos turėjo panešti. Suvažiavę pasiginčijo, pasidiskusavo ir ant galo nutarė sutverti tautininkų - demakratų partiją, kuriai ir davė vadrą "Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara."Išrinko Centr.Valdybą, pasirinko 4 tautiškus laikraščius už organus ir jau buvo tikėtasi, kad darbas eis pasekmingai. Bet ištikrųjų taip nebuvo,—kaip seime, taip ir spaudoje buvo dvi skirtingos nuomonės: vieni buvo kairesni, kiti gi—dešinesni. Kairėj pusėj buvo "Ateitis", kurios redaktorium buvo p. A. Rimka, gi dešinėj pusėj buvo "Vien. Liet." "Lietuva" ir "Dirva".

Pirmutiniai ginčai spaudoje apsireiškė už partijos principus tarpe "Ateities" ir tarpe tuomet buvusio ALTS. prezidento, p. R. Karužos.

Inteligentijai pradėjus nesutikti tarp savęs darbas nėjo taip, kaip kad turėjo eiti. O p. A. Rimkai pasitraukus nuo "Ateities" ir užėmus jo vietą p. J. Strimaičiui santikiai pasidarė dar aštresni, kuopose veikimas likosi visai apmiręs (išskyrus gal Naująją Angliją), nekurie inteligentai pasitraukė nuo Sandaros, pasitraukė ir šiaip daug veiklių narių, kurie buvo daugumos kuopų tvėrėjai.

Taip nenormališkam Sand. stovyje pas nekuriuos sandariečius kilo mintis, kad reikia Sandarai įsigyti nuosavą organą, nes daug organų laikant nėra organizacijai sveika. Organo ingijime taipgi nebuvo sutartino darbo C. Valdyboje ir kitose komisijose.

Nuo Sandaros užgimimo praslinko jau virš penkių metų, atsibuvo šeši seimai, o ALTS. vis dar tebėra silpna organizacija. Narių, vieton turėti kelioliką tukstančių, turi vos vieną tukstantį. Na, kas tame yra kaltas? Nagi musų inteligentija! Ir štai del ko: jeigu pas inteligentus apsireiškia dvi skirtingos nuomonės — kairesnės ir dešinės nė — tai vieton nustojimo energijos ir apleidimo organizacijos darbo, turėtų atsirasti dar daugiau energijos ir pasišventimo. Turėjo buti įtemptas agitacijos darbas, kad kuodaugiausia narių prirašius prie ALTS. Tas turėjo buti daroma jeigu jau ne del ko kito, tai nors del to,kad organizacijai paėmus viršų ant kairiųjų ir ant dešiniųjų. Tokiu budu Sandarą butų išauginę į didelį milžiną, nes tik taip dirbdami musų inteligentai tegali savo atsiekti ir organizaciją ištobulinti, jeigu kas buvo ar yra netobula.

Reikia taipgi atsiminti, kad inteligentijai visuomet ateina į pagelbą ir plačioji visuomenė.

Tat, gerbiamieji, atsiminę musų seną priežodį — "Geriau vėliau negu niekad" — spieskimės prie musų garbingo s organizacijos — ALTS. ir dirbkime visi taip, kad iki sekančiam Seimui mes skaitytume ALT. Sandaros narius desėtkais tukstančių, ir kad vieton savaitinio organo turėtume jeigu ne dienraštį, tai nors tris-kart savaitinį Am. Liet. Taut. Sandaros organą.

P. Jaras.

Laiškai iš Lietuvos.

Indedame du laišku iš Veiverių, Mariamp. apskr., nes nuo tos dalies Lietuvos mes turime nemažą skaitytojų ir, manome, susipažindysite su tos Lietuvos dalies gyvenimu, vargais. — Abu laišku rašyti J. Sekiui, Lawrence, Mass. (Sandaros vicepirmininkui); pirmasai Veiverių bažnyčios vargoninko Juoz. Luckaus, — antrasai — p. Marės Štarkytės. — **Red.**

I.

...Klausiate, kaip pas mumi rusų pinigai. Tai labai mažoje vertėje, rodos šiandienis kursas: vienas rublis — 70 skatikų. Pas mus yra vokiečių išleisti pinigai vadinami Ob.-Ost arba skolinamosios krasos ženklas, o rusų pinigai į apyvartą visai neina. Kaune bankas juos išmaino.

Veiveriai karo metų labai sunaikinti. Nuo buv. mok. seminarijos bei bažnyčios ant Mauručių link apie 10 trobų sudeginta. Valsčiaus pradinė mokykla nuo šuvių sugriauta. Pavyzdinės mokyklos (prirengiamoji seminarija. **Red.**) visi langai išlaužyti, išdaužyti, durys suskaldytos, o seminarijos muras visą laiką buvo vokiečių komendantura, tai ten neperdaugiausia nukentėjo. Šiandien juose yra 4-klasė mokykla ir pradinė; taip-pat valsčiaus raštinė.

Bažnyčia daug nukentėjo: sušaudytas visas stogas, langai, bokštas. Vargonai sudraskyti. Šventoriaus aptvaras nudraskytas ir apie 60 vokiečių palaidota. Paštos viršininkas, rodos vokietis nuo Kalvarijos, pagelbininkas lietuvis.

Veiveriuose yra įsisteigusi bendrovė "Irklas", kuris gana gerai gyvuoja. Musų žydeliams atima nemažai uždarbio. Bet viskas brangu ir su pinigais sunku. Jeigu kuris ukininkas spėja gyvulį pasiaugyti, tai žinoma, parduodamas,griobia kruvą, bet darbininkui, tai sunkus gyvenimas; jeigu kuris uždirba 3-5 rub. į dieną, yra tokių, kad gauna ir 10 rub., ale maistas vėl viską atima, o apie drabužį, avalą, tai nėra nė ką bekalbėti, negalima nei nupirkti. Šiandien tik tie geriaus pragyvena, kurie ant ukių esti, kurie patys žemę apsidirba. Veiverių parapijoj likosi nesudegintas tik vienas Pajevonio kaimas, o visuose kituose tai mažai likosi sveikų trobų, bet nuo 1916 m. žmonės pradėjo statytis ir dabar statosi, bet už tai laukai lieka neapdirbti. Arklių truksta ir vieno arklio paprasta kaina 25-00 rublių. Tas brangumas pakilo, kad vokiečiai budami Lietuvoj baisiai rekvizavo gyvulius; ką manote, kad už vieną vištą mokėjo 25 rub. Pas mumi dabar papraščiausi valdininkai gauna po 300 rub. į mėnesį.

Gyvumas prapuolė ir inteligentinių iegų labai mažai. Kaip žinote, kiek buvo jaunuolių, dadar visi parininkai. Kiti Kaune baladojasi, treti dar Rusuose pasilikę, bet tačiaus per karą buvom suruošę porą vakarėlių: buvo vaidinta "Katriutė" ir "Vagys". Bet užėjus daugiaus vokiečių jie po kalėdų mums suardė visas dekoracijas sudegino, taip kad dabar reikia daug pinigų pataisyti, atstatyti.

Jaunimas visas kariuomenėj, kad tik atsikračius svetimujų jungą.

Parodysiu koki pas mus yra smulkųs pinigai, t. y. po 1 ir 3 kopeikas dar vokiečių okupacijos metų išleisti, vadinas "Gebist des Oberbefchabers Ost." (jų pavyzdis yra atmuštas laiškė. **Red.**) Rusiškų tai koks supelėjęs varinis valkiojasi, o sidabrinių visai nematyti.

Bukite geri paskelbkite, gal atsišauks mano pusbroliai: Kazimieras ir Jonas Raulinaičiai, sunųs Juozo ir Elzbietos (Matulaitytės) iš kaimo Gyvių. Prieš pat karą Jonas tankiai rašydavo, Kazys labai retai. Jų adresai buvo šie: 1) K. Raulinaitis, % Chicago Wilmington Vermillion Coal Co., W. Frankford, Ill. ir 2) Jonas Raulinaitis, Morgan Park Station, Ill. o kitkart dėdavo adresą "Lietuva" 3252 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Širdingus linkėjimus siunčia

J. Luckus, Veiveriai.

II.

...Jaunimo visai maža yra, visi beveik kaujasi su priešininkais. Vokiečiams okupantams užėjus labai nukentėjo jaunieji: turėjo jiems dirbti sunkiausius darbus. Miškus kirto ir gabeno Vokiečijon; jei dar butų vokiečiai metus pagyvenę, tai butų visus miškus iškraustę. Maitino juos gana blogai, žolėmis ir jų šaknimis, sušalusiomis, supuvusiomis, bulvėmis. Kurių tėvai arčiau gyveno, tai galėjo sušelpti, o kurių toliau — ne. Taip pat ir merginos ir maži plentą šlavė, šieną grebė, valė ir vis be užmokesčio, be maisto. Kas neklausydavo, tuos areštuodavo, bei bausdavo pinigine bausme, o kurie nieko neturėjo kalėjimuose puvo. Taip pav. Antanas Blažaitis du metu Kauno kalėjime kankinos be jokios blogybės.

Rusų rublis labai nupuolęs — duoda tik 40 skatikų. Pašto viršininkas nepažįstamas, ale mandagus žmogus.

Laukiame kada tik įsigytume pilną laisvę, nepriklauomsybę, gal tada tik atsidustume liuosiau, smagiau.

Gal žinote kur gyvena Julius Jankauskas. Meldžiu jo atsišaukti.

M. Štarkytė.

Lietuvos Piliečių Judėjimas.

(Tąsa iš pereito "Sand." No.)

Mitingas.

Pasvalis, 8-IX-1919. Išklausius visą eilę pranešimų - kalbėtojų, vienu balsu nutarė:

1) Remti laikinąją Lietuvos valdžią visais mums galimais budais kaip medžiagiškai, taip ir dvasiniai jos, kovoje už nepriklausomą-demokratingą Lietuvos Respubliką su sostine Vilniuje.

2. Išreikšti griešto protesto prieš lenkus, kolčakininkus ir kitus Liteuvos priešus, mėginančius mums trukdyti kuriamąjį darbą ir šaukti laikinąją valdžia prie atkaklios kovos su jais net ginklu, kad išvyjus juos iš Lietuvos ribų ir iš tųjų Lietuvos vietų kurias jie yra užgrobę naudodames tuom, kada musų jauna, narsi kariuomenė užimta fronte, kovoje su bolševikais ir negali pamokyti tuos priešus gerbti Lietuvos tautos teises.

3) Patiems pirkti ir kitus raginti pirkti Lietuvos vidaus paskolos bonus, kad sustiprinus valstybės iždo lėšas.

Parašai:

Steponas Kazenas, Antanas Šibelis, Kazys Gudas, Antanas Avišonis, Antanas Tarvidas, Jonas Petrauskas, Petras Veleika, Grušauskas, Antanas Kazenas.

Nuo viso Pasvalio miestelio žydelių:

Nison Nacan, Semuelis Utinskis.

Nuo Pasvalio Vartotojų Bendrovės:

Pirmininkas D. Tonkunas, Narys S. Marciulionis.

Pasvalio Nuovados Vršininkas: P. Traskevičius, Mišeika.

Pasvalio Jaunimo draugijos "Vairas":

Valdyba, pirm. A. Kuosa, raštin. P. Traškevičius.

Protestas.

1919 m. Rugsėjo 7 dieną. Išklausę pranešimą apie dabartinį musų tėvynės Lietuvos politinį stovį, mes visi Ž. — Panemunės parapijos gyventojai vyrai ir moters, griežtai protetsuojame prieš:

1. lenkų kesinimąsi pasisavinti musų tėvynės širdį Vilnių.

2) prieš psiskirimą prie Lenkijos musų vyskupų sostinės Seinų miesto ir kitų grynai lietuviškų vietų kaip antai: Lazdijai, Punskas ir tt.

3) protestuojame prieš kolčakininkus ir kitų musų priešų kišimąsį į Lietuvos valstybės reikalus.

Išreiškiame pilną pasitikėjimą musų valdžiai, vedančiai, Lietuva prie nepriklausomybės ir laisvės.

Lai gyvuoja narsi musų kariuomenė!

Šalin visi okupantai!

Visos Ž. Panemunės parapijos įgalioti - pasirašome:

Vincas Bitinaits, Juozas Kačulis, Cecilija Kibildaitė, A. Povilaitis, P. Patačius, Kun. Dek. Juozas Skinkis, Marė Jasenaitė, T. Mačiulaitienė, J. Skaisigrys, J. Bružauskas, J. Bernotas, J. Stračkaitis.

Rezoliucija, priimta rugpjučio 15 d. Šimonių m. Mitinge.

Mes, **Šimonių apylinkės** valsčių piliečiai, susirinkę į mitingą skaičiuje per du tukstančiu ir sužinoję apie veržimasį į Lietuvą lenkų ir kitokių karo gaujų, nutariam griežčiausiai protestuoti prieš juos visus.

Reikalaujam:

1) kad santarvė neatidėliuodama teisybės vardu pripažinstų musų nepriklausomybę;

2) kad įsakytų lenkams išeiti iš musų žemės ir iššikraustyti is musų žemių;

3) kad įsakytų vokiečiams, kolčakininkams ir į juos panašiems, tuojau išeiti iš musų krašto.

4) Tegu žino santarvė, kad mes esam pasiryžę ar žuti ar buti laisvais.

Valio musų narsioji kariuomenė!

Mitingo vardu pasirašo Šimonių valsčiaus valdybos pirmininkas (pasir.) Gervė ir kiti.

Lietuvos Vyriausybei.

Lazdijuose įvykusios protesto demonstracijos rezoliusija (24-XI-19 m.)

Kalba iš jau plėšomo Lenkų Lietuvos krašto, kalba tas Lietuvos kampelis, kurį jau buvo Lenkai išplėšę iš Lietuvos ribų, kalbama išsiliuosavimo iš jų valandoj, kalba mitinge įvykusiam Lazdijuose š. m. 24 d. susirinkę iš Lazdijų, Budviečių, Šventažerio, Rudaminos, Kučiunų ir Seinų parapijos žmonės, tų pav., kurioms grąso pavojus buti atskirtoms nuo Lietuvos valstybės, kalba tas Lietuvos kraštas, kurį jau šiandien vietos išsigimėliai su legioninkų pagelbą stengiasi mus prijungti Lenkijai, kalba skausmuose ir pareiškia:

1. kad Seinai, Lazdijai, Punskas ir kitos Seinų apylinkės yra grynai lietuviškas kraštas ir turi butinai prigulėti Lietuvai;

2. kad čia yra lenkų tik nedidelis burelis ir kad jų sukilimas prieš Lietuvos vyriausybę buvo daromas tik lenkų dvarininkų burelio, o ne visos apylinkės,

3. kad mes tą pareiškimą grieščiausia smerkiam ir jo malšinti einam kartu su teisėta Lietuvos vyriausybe;

4. kad savo priešininką lenką priimsim tik su ginklu rankose;

5. kad mes tik laisvai ir nepriklausomai Lietuvai turim ir norim prigulėti, ir

6. kad Lenkijos seime ėsantieji taip vadinami Seinų apylinkės atstovai nėra musų atstovai, bet tik mažo lenkų burelio.

Mes pareiškiame visam pasauliui, ypač Santarvei, kuri dabar lemia tautų likimą, savo reikalavimą tuoj neatidėliuojant pripažinti nepriklausomą valstybę, lio ramybei, ir įsakyti visiems gyventojų gerovei ir viso pasaunes tai yra butina ir Lietuvos musų priešininkams, bolševikams ir kolčakininkams apleisti Lietuvos valstybę.

Be to mes reikalaujame iš savo vyriausybės:

1. Visus, kurie su ginklu rankose stoja prieš Lietuvos valdžią, nubaust kaipo tėvynės išdavikus;

2. Visus dvarininkus, kaipo aiškius lenkų pastangų rėmėjus, ir kitus priešingus Lietuvai gaivalus tuoj išiųsti į Lietuvos gilumą, kad budami arti fronto nekliudytų musų kariuomenei valdyti tėvynę nuo priešininkų ir neremtų žodžiu ir turtu legionų ir kitų musų priešininkų;

3. Jų dvarus pavesti vietos žmonių ar kumečių komitetų priežiurai, kad iš jų negalėtų gabenti turto musų priešininkams.

Kartu prižadam visai Lietuvai ir savo Vyriausybei, kad jei tai prievartai įvykus, mes ir patektumem kokiom laikui lenkų okupacijai, mes nenustosim tarnavę savo tėvynei ir padėsim visomis priemonėmis laisvos neokupuotos Lietuvos visuomenei siekti Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

Ta musų kalba turi buti pareikšta Santarvės Valstybėms ir visam pasauliui.

Protesto demonstracijos įgalioti visų vardu pasirašo:

(pas.) **Kučinskas iš Lazdijų.**

" Marcinkevičius iš **Vevolaminių.**

Jo Malonybei Ministeriu Pirmininkui, Kaune. Jusų Ekcelencijai!

Kybartų ir Virbalio miestų su apylinkėmis gyventojai rugpiučio 24 d. sąsirinkę apsvarstyti dabartinį Lietuvos padėjimą, priėmė rezoliuciją — protestą, kurią turi garbę įteikti Jusų Ekcelencijai. Šiuomi prašo Jusų Ekcelencijos pranešti apie išreikštus musų rezoliucijoje protesto reikalavimus Prancuzų, Anglų, Amerikos, Vokiečių ir Lenkų valdžių atstovams, kartu pareikšdami Laikinajai Lietuvos valdžiai didžiausią savo pasitikėjimą ir reikalaujame jokiuo budu neduoti musų laisvės ir nepriklausomybės: velė — žusim!

Tegyvuoja Nepriklausoma Lietuva!

(Bus toliau).

Atminkite Lietuvą!

Laiškas Redakcijai.

Gerbiamoji "Sandaros" Redakcija, malonėkite patalpinti šiuos kelis žodžius — paaiškinimą vardan teisybės apie Liet. Laisvės Sargus.

"Garsas" 49 numeryje pastabose po antgalviu: "Vyrai ką darote!" nori įtikrinti savo skaitytojų, kad priežastys gimdančios betvarkę, ir suirutes, paiena vien tik iš tautininkų pusės. Jis sako, kad tautininkai pagimdė kelis fondus, dvi Tarybi, du Raudonu Kryžiu, du centru L. L. Sargų ir t.p. žemiau pamatysime, kad tas netiesa. Apie pirmutines tris organizacijas nematau reikalo aiškinti, kadangi visuomenė apie jas gerai žino. Bet kas-link pastarosios, t. y. L.L. Sargų organizacijos, matau reikalingu, nes "Garsas" visai be galo ir pradžios, ir taip dar nachališkai, skaitytojams perstato reikalą, pagaliaus, nekurie gali ir patikėti.

Aš pats priklausau prie L.L.S. nuo pat pradžios jų organizavimosi ir iki šiam laikui, todel gerai žinau, kaip pradžioje buvo pastatytas tas organizavimas ir kaip jis dabar yra. Nenorėčiau tikėti, kad "Garsas" to nežino, bet matoma tas yra daroma dėlei atsiekimo visai kito tikslo. Tai bene bus tas, kad sudrumsti vandenėlį, o drumstam vandenėlyje, žinoma, daugiau ir žuvelių galima pasigauti. Dėlei akyvumo skaitytojų aš padaraumažą ištrauką iš "G." kuri skamba šitaip: "Beveik metai atgal A.L. Tarybae paskyrė žmones organizuoti tarnavusius Amerikos Armijoje kareivius. Tiesa tą padarė ir Tautinė Taryba. Tik laisvamanių paskirtieji žmonės to darbo, kuriam buvo skirti, nedirbo. Vienas iš jų, rods, buvo skirtas p. Purvis. Bet jis nieko kareivių reikale nedirbo. O tuo tarpu rinktieji žmonės Dr. J. Bielskis ir p. J. Milius sudarė centralį ofisą suorganizavo nemažą skaitlių kareivių, kurie pirmu pareikalavimu eina ginti tėvynės."

Dabar pažiurėsim, kaip ištikrųjų tas oganizavimas buvo pradėtas. Abi Tarybi, t. y. tautininkų ir katalikų, paskyrė žmones organizuoti tarnavusius Amerikos kareivius. Tautinė Taryba tam darbui paskyrė Leitenantą Purvį, — katalikų Taryba — p. J. Karosą. Juodu abi Tarybos užgyrė ir pavedė organizavo darbą, kuriedu pasikvietė daugiau oficierių ir gabesnių kareivių, sudarė Generalį Štabą, išsirinko valdybą iš sekančių narių: Leitenantas Purvis — pirmininkas, Leitenantas Romanas — vice pirmininkas, p. Karosas — iždininkas ir Serg. Vaškas — raštininkas, ir tuojaus pradėjo darba, kuris gana pasekmingai ėjo. Bet katalikų parinktiems žmonėms, šis darbas mažai terupėjo, kadangi P. Karosas pamatęs pradėtąjį darbą išvažiavo biznio reikalais į Lietuvą. Netrukus tą patį padarė p. Romanas su Vašku. Tokiu budu, katalikų nei vieno žmogaus neliko valdyboje, pasiliko tik vienas tautininkų pusės pirmininkas Leit. Purvis. Pasilikęs vienas pirmininkas negalėjo taip pasekmingai veikti, nes viršminėtieji valdybos nariai išvažiuodami nepaliko knygų nei atskaitų, net ir nepranešė apie savo išvažiavimą. Lai "G." tą įsitėmija. Tuomet tiktai, katalikų Taryba išrinko p. Bielskį, o "Garsas" kai matome jo ištraukoje visiškai neužsimena apie p. Karosą, bet stato p. Bielskį, kaipo pirmutinį rinktą prie to žmogų, visai neturintį nei mažiausio supratimo apie kariuomenės organizavimą. Tą parodė pradžia jo veikimo. Ir štai: p. Bielskis vietoje kad pasitarti su pirmininku ir užimti vietą valdyboje išnykusių narių ir toliaus varyti darbą, jis susitvėrė savo centrą per laikraščius apsišaukė save vyriausiu organizatorium, pasisavino L.L.S. pradėtąjį darbą ir manė tuomi pasirodyti labai išmintingu žmogumi, bet išėjo kaiptik priešingai: visi pamatė, kad žmogus griebėsi ne už savo amato. Lai "Garsas" ir to nepamiršta, tas žmogus pradėjo ne organizavimo darbą, tik disorganizavimo. Na, kurgi čia teisybė? Kur krikš. demokratiškumas? Apie teisybę rusų rašytojas Krylovas, savo eilėse apie "Lydeką ir Katiną", pasakė: "Niekuomet darbas neišeis gerai, jeigu šiaučius pradeda pyragus kepti, o kepėjas batus siūt". O klerikalai kaip tik imasi ne už savo darbo.

Kada atvažiavo iš Lietuvos militarė misija, tai visi L.L.S. perėjo į rankas Generolo Juododžio, kuris pradėjo tikrą kariuomenės organizavimą. Bet klerikalai, matyt, nenori pripažinti Lietuvos militarės misijos, kadangi kiekviename "Garso" numeryje išeina, kokio tai Miliaus "prikazai", kad kuodaugiausia rašytųsi prie jo L.L.S., o svarbiausia, tai kad užsimokėtų po $1.00, nes kitaip esą, negali but priimtas, kad ir kažin kaip norėtum. Tuo tarpu Generolas Juododis neišleido ir neišleis įsakymo imti kokius nors mokeščius prisirašantiems. Visiems, kurie norėtų eiti gynti savo Tėvynę Lietuvą ir skyriams, kurie nori buti po vadovyste Gen. Juododžio, pirmininko militarės misijos ir įgaliotinio Lietuvos Valdžios, visais reikalais reikia kreiptis vien per pirmininką L. L. Sargų Leit. Purvį, 307 W. 30th St., New York, N. Y.

—**Rikys.**

Iš A.L.T.T. Raštinės.

Posėdis Groudžio 9: Pranešimai Tarybon: 1) Ineina nuorašas ingaliojimo specialiai misijai, po vadovyste p. Vileišio, pasirašyto ministerių pirmininko p. Galvanausko. 2) Nuorašas ingaliojimo kun. J. žiliui, pasirašyto p. p, Vileišio ir Žadeikio. 3) Nuorašas protokolo iš didžiųjų organizacijų susivažiavimo Lietuvos Bonų Komitetą įstaigti. 4) Nuorašas iš taisyklių kaip Lietuvos Valstybės pašto markes Amerikoje pardavinėti. 5) Nuorašas iš Chicagos Lietuvių Tarybos užklausimų Išpildomajam Komitetui. 6) Nuorašai iš aštuonių kabelių iš Lietuvos, kurie jau yra spaudai paduoti ir todel čionai nebus kartojami. 7) Vėliausis kabelis sekančio turinio: "Lietuvių kariuomenė visiškai nukovė Vokiečius ir užgriebė 20 kanuolių, 50,000 bombų, 30 orlaivių, 50,000 šelių, 8 automobilius, 100 mašinų, 75,000 šoviniųpaplių poms,10,000 sproginių,kitų dalykų nesuskaitytai. Mes turime Šiaulius, Joniškį ir Vokiečių sankrovas paėmę. Dvidešimts Anglų oficierų jau pribuvo Lietuvon, o o kiti dar pribuna." 8) Vileišis iš Žadeikis pribuna Amerikon Gruodžio 16 d. 9) Lietuvos dvarininkai stengiasi daryti naujus sukilimus prieš Lietuvos valdžią. 10) Sandara praneša, jogei Širvydas skirta LN. Fondo finansų globėjaus ir Tarybon atstovu 11) Ineina Mikolainio pranešimas apie Snitzerio intariamas pinigų siuntinėjimo kainas. 12) Ištrauka iš laiško nuo Dro. Šaulio sekantį: "Prie kokių tikslų siekia Gabrys šitaip veikdamas prieš Lietuvos valdžią ir ne stačiai prieš Lietuvos valstybę, tai aišku iš žinių, kurios yra gautos iš Belrlino. Pagal tų žinių Gabrys po senovės tebeveikia didžiausioj santaikoje su baronu Ropu, kuris yra dabar tarnaudamas Vokiečių interesams, įsteigęs Berline vietoje "Neutrale Korespondenz", naują biurą, kuris vadinasi dabar "Komitee zur Erretung Rigaer Binwohner aller Nationalitaten". Tame biure koncentruojasi kolčakininkų verbavimas ir gaminama planai jų veikimo Lietuvoje. Visą tą darbą veda baronas Ropas iš Kuršo dvarininkas; buvęs rusų senatorium Belgrad kurislaiks nuo laiko lankosi iš Šveicarijos Berlinan. Gabry pagal tų žinių dirba dviem pa raipom: 1) jis stengiasi suras ir suorganizuoti pačiame Kaun savo vienminčių kuopą; 2) nuversti su jų ir kolčakininkų pagelba Lietuvos valdžią, kad įsteigus jos vietoj naują. Naujoje valdžioje Gabrys turėtų buti ministerių pirmininku, o Ropas finansų ministeriu. Už pagelbą tame darbe kolčakininkams juodu pasižada padėti suorganizuoti ir išlaikyti kolčakininkų armiją Lietuvoje ir privesti prie federacijos santykių su Rusija. Juodu giriasi, kad jiems pasisekė gauti iš vokiečių valdžios 300 milijonų paskolos, iš kurios 200 milionų sulyg sutarties su kolčakininkais tektų tiems pastariesiams." 13) Laiškas nuo Mid-Europejinės Vienybės, kuri ragina rinkti žinias naujam Lietuvių Bylos Senate perstatymui. 14) LL. Sargų bendrasis sekretorius Milius rašo laišką su pasiskundimu. tulų aplinkybių. 15) L. G. Draugijos atsišaukimui atcinančiam Lietuvos šelpimo vajui. 16) p. Chandler perstato Prezidento Wilsono prielankią privatę nuomonę Lietuvos klausime.

Nutarimai: 1) Visais galimais budais remti ir visuomenę ragint duoti aukas į Lietuvos Gelbėjimo Draugijos paskelbtąjį Lietuvos šelpimui vajų. 2) Imti akciją pasimatyti su Prezidentu Wilsonu ir Washingtono Administracijai perstatyti apie Vokiečių pavojų, iki yra vilkinama Lietuvos ir kitų Baltiko valstybių nepriklausomybė oficialiai nepripažinta. 3) Ratifikacija sutvertosios Lietuvių Finansinės Misijos Komisijos. 4) Pasiųsti Chicagon p. žiurį Lietuvių nacionalės organizacijos reikalais 5) Telegrafuoti Washingtonai Išpildomajan Komitetan apie musų pastangas į Lietuvos Taikos Delegacijos reikalaujamą pinigų sumą kablegramuoti.

J. O. Širvydas,

Amerikos Leituvių Tautinės Tarybos Sekretorius, 120 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Sveikata ir Ventiliacija.

(Iš "Bureau of Public Health Service").

Kad gyventi mažai ventiliuojamuose kambariuose yra nesveika, visų gerai suprantama, ypatingai čia Amerikoje. Iš kitos pusės hygienistai tik dabar tepradeda suprasti delko bloga ventilacija yra nesveika.

Nuo senovės mokslininkai ir šiaip jau žmonės manydavo, kad kambariuose blogas oras buvo delto, kad jame radosi daug išalsuatų dalykų. Tasai manymas buvo patvirtintas, kada tulas tyrinėtojas pranešė, atradęs taip vadinamuosius "burio nuodus", ir kada kiti tyrinėtojai prirodė, kad blogos pasekmės yra ne del pasidauginimo karbon-dioxido oro.

Dabar yra gana gerai nustatyta, kad išalsuotame ore nėra nuodingų organiškų dalykų, kurie galėtų suteikti sveikatai blogas pasekmes. Beto, peržiurėjus paskutiniųjų metų tyrinėjimus, pasirodo, kad ventilacijos sanlygos, pareina labiausiai iš kontroliavimo drėgnumo, šilumos ir judėjimo apsupančio oro. Kuomet drėgnumas ir šiluma pakįla nors ir nedaugel, ir jei oras pasilieka nejudinamas, sumažėja jo fiziologinis veiklumas del sumažinimo progos šilumai išeiti iš kuno.

Taigi svarbiausios ypatybės geros ventilacijos yra, oro judėjimas, jo šiluma ir tinkamas drėgnumas ir šviežumo. Yra įsigyvenus neprotinga baimė judančiojo oro. "Malonus vėjelis", sako atsižymėjęs hygienistas, "yra vienas geriausiųjų priete-

(Seka ant 6 pusl.)

"SANDARA"
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS ORGANAS
Metams kainuoja (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.75
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"
The Organ of the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.

Editor
KASTANTAS NORKUS
Business Manager
M. J. DAMIJANAITIS

Yearly Subscribtion:
In the United States $2.00
Six months $1.00
To Foreign Countries $2.75
Kreipiantės rašykite:
"Sandara"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negrąžinami.

Lietuvos Laisvė ir Klerikalai.

Nors dabartinis Lietuvos Ministerių Kabinetas (Galvanausko sudarytas) nėra grynai progresyvis, vienok jame yra nemažai pažangių žmonių. Gi Lietuvos Valstybinė Taryba susideda didžiumoje iš atžagareivių.

Lietuvos Ministerija rupinasi apgynimu šalies nuo priešų ir kovoja už Lietuvos žmonių gerovę. Valstybinė Taryba kovoja už tai, kad kunigai liuosai galėtų varyt savo politišką propagandą bažnyčiose ir kitais klerikalizmo stiprinimo darbais rupinasi.

Jeigu Lietuvos Ministerijai seksis dirbti Lietuvos išvadavimo ir vidurinio gyvenimo sutvarkymo darbas, tuomet Valstybinės Tarybos įtekmė Lietuvoj puls ir klerikalų politikos planai žlugs.

Klerikalai tuos dalykus permato. Užtat jie norėdami palaikyti savo dinastiją **neremia** Lietuvos Ministerijos darbų. Klerikalai bijosi, kad liaudis nesuprastų jų planų tat jie viešai kolkas neišeina atakuot Lietuvos Ministeriją, bet slaptu budu visomis pastangomis daro kliutis Lietuvos valdžiai, kad nusilpninti ją, o paskui kaltint nemokėjime šalies gynti ir valdyti. Pridarius Lietuvos valdžiai šunybių klerikalai tikisi pasigriebti Lietuvos valdymą į savo rankas ir jungt Lietuvą su Gabrio bendradarbio Kolčako Rusija arba su klerikališka Lenkija.

Kolčakijos, Lenkijos, Lietuvos ir Amerikos klerikalai puikiausiai tarp savęs susižino per kurjerus ir kitokiais budais. Ne vienas stovintis už Lietuvos laisvę katalikas graudinsis kad rėmė klerikalus, kuomet sužinos klerikališkų misijų blėdingus darbus Lietuvos laisvei.

Klerikalų valdomas Tautos Fondas nepaiso žmonių balso, nepaiso aukavusių reikalavimų, nepaiso Lietuvos atstovų prašymų, bet iki šioj dienai laikosi surinktus Lietuvių darbininkų pinigus, neduoda Lietuvos valdžios darbų parėmimui. Aišku, jogei geidžia nepasekmių Lietuvos valdžiai.

Vadinamas nėva daktaru J. J. Bielskis išvažiavo į Lietuvą su $5000.00. Pavymu Am. liet. klerikalai jam pasiuntė dar $5000.00, o dabar mums teko patirti kad Tautos Fondas pasiuntė telegrafu tam pačiam Bielskiui dar $5000.00 ir dar ketina siųsti. Siunčia Bielskiui į Londoną, bet neduoda Lietuvos valdžiai.

Atminkite broliai, kad Bielskis yra Mostowskio — Markuno, Gabrio — Paršaičio — De Gadlevos, Bartuškos šaikos draugas ir bendradarbis. Taipgi įsitėmykite, kad ta šaika eina prieš Lietuvos darbo žmonių laisvę Taipgi paimkite domon ir tai, kad **Sausio mėnesyje, 1920 metų Lietuvoje bus Steigiamasai Seimas**, o tuomet bus aišku, kad klerikalai tuos (ir kitus į jų rankas paduotus) pinigus vartos agitacijai ir papirkinėjimams idant Lietuvos valdymą padavus į klerikalų rankas.

Amerikoje tapo paskelbta Lietuvos Liuosybės Paskola ant $5,000,000.00. Ir šiame darbe klerikalai tokią taktiką veda ir tokias sąlygas stato, kad rodos, jogei jiems rupi tik pakenkti šiam darbui.

Kiekvienas lietuvis yra Lietuvos visuomenės kuno dalimi. Ir kiekvienas gali pagelbėti arba pakenkti Lietuvos visuomenės reikalams, žiurint, kaip jis veiks. Sandariečiai kovą už Lietuvos darbo žmonių gerovę ir laisvę stato savo augščiausiu idealu ir su pasišventimu dirba del Lietuvos visuomenės labo. Tat kas pritaria mums širdyje, meldžiame dalyvaut su mumis ir aktyviame darbe.

Apžvalga.

Iš Dorpato Konferencijos.

Pabaltijos tautų konferencija su Rusijos bolševikais tęsiasi pora savaičių. Rusijos bolševikų atstovybės galva yra Krasin, kuris išvažiavo Maskvon pasitart su Tarybų valdžią del tulu svarbių klausimų.

Estonijos delegacijos pirmininkas Poska užreiškė, kad Estonija nekariaus prieš bolševikus, tegul tik bolševikai nelenda Pabaltijon, nuo kurių lindimo Estonija turi daugiausia nukentėti, kaipo Rusijos durys į Pabaltiją.

Latviai taipgi prižada nekariauti prieš bolševikus ir reikalauja, kad visi Rusijos kareiviai išsikraustytų iš Pabaltijos.

Lietuvos delegaciją vadovauja buvęs Am. Liet. Taut. Sandaros pirmininkas Dr. J. Šliupas. Chicago Tribune korespondentas, John Clayton, praneša savo pasikalbėjimą su Dr. J. Šliupu. Į Tribune korespondento klausimus apie Lietuvos poziciją taikos konferencijoje ir apie tai, ar geresnis pasielgimas linkui Rusijos yra intervencija, ar nesimaišymas į Rusijos reikalus — Dr. Šliupas atsakė:

"Lietuva nori taikos su tarybų Rusija, kaip ir kitos su ja kariaujančios šalys. Mes turime daug kitokių keblumų, pirm negu mes galėsime pradėti atsteigimo darbą. Bermontas tik pastaromis 24 valandomis, apleido musų šalies rubežius. Pusė lietuviais apgyventos šalies yra užimta lenkais. Bet mes negalime daryti taikos su sovietų Rusija, kol talkininkai irgi ne bus pasirengę taikintis. Mes atvykome į čia svarstyti tik apsimainymą karės belaisviais su bolševikais. Jei sovietų Rusija yra pasirengusi svarstyti musų paliaubą, mes su džiaugsmu dalyvausime tose tarybose. Bet mes ant žut-but stovėsime su Francija, Anglija ir Amerika taikos dalykuose.

Intervencija su mažesnėmis spėkomis, kaip 2,000,000 kareivių galbut nebutų pasekminga ir galbut pasitarnautų tik suvienijimu visos Rusijos su sovietais. Esant dabartinėms ekonominėms sąlygoms namie, Amerikoj, Anglijoj ir Francijoje, negalima pastatyti tokios spėkos karės laukė. Taigi sveikas protas diktuoja politiką leisti pačiai Rusijai išrišti savo keblumus. Bet kol visas pasaulis nepriims tokios politikos, Lietuva negalės atmainyti savo kariavimo pozicijos."

Christian Science Monitor rašo, kad Rusijos sovietų atstovai iš Maskvos sugrįžo Dorpatan, bet derybos vėl pertraukta.

Didelis Lietuvių Laimėjimas.

Am. lietuvių atstovas p. B. K. Balutis pranešė kablegrama iš Paryžiaus, kad Lietuvos kariuomenė pereitoje savaitėje atsiėmė Radvyliškį, paėmė šimtą kanuolių, du tukstančiu kulkosvaidžių ir daugybę amunicijos, kuri buvo atgabenta iš Rusijos bei Vokietijos lietuvių žudymui. Lietuvos kariuomenė pakrigdė rusovokiečių armiją ir ties Taurage užvaldė geležkelį, kuriuomi vokiečiai ir rusai susisiekdavo tarpe Tilžės ir Šiaulių.

Anglijos atstovas Kaun , pulkininkas Ward, patarė lietuviams, lenkams ir talkininkų misijoms užbaigt lietuvių ir lenkų konfliktą. Lietuviai sutiko eit derybosna, bet lenkai vis nenori nusileisti.

Bartuškai Atbėgus Amerikon.

Žinomas Gabrio bendradarbis Lietuvos laisvės žudyme kunigas Bartuška atbėgo Amerikon. Išvažiuodamas iš Amerikos tulas laikas atgal užsiregistravo kaipo rev. Bartuszkevicz, kuomet Kaune jį gaudė policija jis vadinosi daktaru Bartuška, pabėgęs iš Lietuvos, sakoma, dar daugybe vardų vadinosi, o dabar įsiskverbė į Mt. Carmel, Pa. lietuvių parapiją ir budamas sutepta sąžine vėl nuodins lietuvių darbininkų sielas, išnaudos juos. Bostono klerikalų organe kun. Bartuška jau garbinamas, esą Mt. Carmel parapijonai labai džiaugiasi jo susilaukę... Iš Pennsyvanijos mums praneša, kad Bartuška laikydamas minias sarmatinasi pakelt į viršų akis, gėdijasi žmonių. Vienok tamsųs žmonės jo darbų nežino ir jie vėl penės vieną iš baisiausių Lietuvos laisvės priešų, tą judošišką Lietuvos pardaviką, kurį Lietuvos valdžia net su spaudos pagelba išvijo iš dabartinės Lietuvos sostinės — iš Kauno.

Mums taipgi pranešama iš Scranton, Pa., kad pabaigoje pereito mėnesio ten buvo "40 valandų" atlaidai, kur susivažiavę lėbavo kelesdešimts kunigų. Pranešama, kad kuomet tik į tą kunigų balių įėjo kun. Bartuška, tat prie jo prišoko kun. Laukaitis, ir esą, rėžė su kumščia tiesiog į nosį kun. Bartuškai ir sušuko, kad tas Lietuvos laisvės pardavikas kuogreičiausia prasišalintų. Sakoma, kad kun. Laukaitis su kun. Bartuška rapčiavosi ir kumščiavosi gana smarkiai, kol kun. Kuras ir kiti konfratrai juos nesutaikė.

Iš Lietuvos mums pranešama, buk ir kun. Laukaitis nėra ištikimas Lietuvos valdžiai ir abejojama apie jo renkamų aukų tikslus. Vienok lenkiškoje "Zgodoje" mes skaitėme, kad kun. Laukaitis sykiu su keliais kitais lietuviais kunigais, užimant lenkams Seinus, pasitraukė Lietuvos gilumon. Iš to išeitų, kad kun. Laukaitis nėra lenkiškų imperialistų draugas, o jo ištikimumą Lietuvos valdžiai dar labiau patvirtintų kumščiavimasis su kun. Bartuška, jeigu jis su juo po pasipešimo nesusibičiuoliavo.

Lauksim daugiau faktų iš kun. Bartuškos veikimo prieš Lietuvos laisvę ir žiurėsime, kokius santikius laikys kun. Laukaitis su kun. Bartuška.. Vėliaus pakalbėsime plačiaus apie besišvaistančius musų visuomenėje Lietuvos laisvės priešus.

Prie šerno Likimo.

Didelių tautų rašytojų likimas buna aprupintas, nes jų raštai buna brangiai apmokami, o jeigu del kokių nors priežaščių senatvėje rašytoją patinka materialis nedateklius, tat tam tikros organizacijos rašytojo likimu pasirupina. Rusijoje Amerikoje, Francijoje yra net tam tikros pasenusių rašytojų draugijos, kurios per savo parengimus gauna savo užsilaikymui pelną iš visuomenės.

Net Prusų lietuviai šykuomet sutvėrė draugiją rupinimuisi likimu pasenusių rašytojų.

Amerikos lietuviai, materialių aplinkybių izoliuoti, svetimijos nukamuoti, mažiausia apvertina savo rašytojų padėjimą, mažiausia pagarbos atiduoda savo rimtiems literatams.

Pavyzdžiui imkime senelį dėdę Šerną-Adomaitį. Jis rimtu, tykiu budu daugiausia apšvietos lietuvių tarpe Amerikoje paskleidė. Jis nieko nekeikė, o tik moksline savo plunksna straipsnius ir veikalus gamino ir daugybės religinių ir kitokių fanatikų protus apšvietė. Jis daug prisidėjo prie išauginimo Tėv. Myl. Draugijos ir kitų Am liet. organizacijų. Jis išaugino ir laikraštį "Lietuvą", kurios dabartinis red. p. Gedminas nepriima jo raštų ir protestuoja, kad senelis Šernas užeina į redakciją, kosti ir redaktoriaus nervus gadina... (Mums pranešama, kad del p. Gedmino užprotestavimo prieš senelio Šerno įleidimą į redakciją iš "Liet." red. štabo rezignavo p. R. Adžgys ir kitas redakcijos narys).

Am. lietuvių "literatinis pasaulis" yra jaunas, tat pirmuosius pionierius apgailėtinas likimas patinka.

Chicagoje yra Šerno draugų kuopelė, kuri išrinko naują valdybą 1920 metams ir atsišaukia į visuomenę kad prisidėtų prie senelio rašytojo šelpimo. Kuopelės valdyboje yra adv. K. Gugis, Dr. A. Zimontas, R. Adžgis, M. Žaldokas, M. K. Šilis, Jonas Šileika ir kiti. Tikru draugu gali buti kiekvienas mokėdamas $10. į metus. Čėkius galima rašyti ižd. F. Juozapaičio vardu ir pasiųst kuopelės raštininkui S. Kvietkai, 3246 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Suv. V. Prezidento Proklamacija del Cenzo. Užsirašykite Lietuviais.

Kadangi sulyg Kongreso 3 d. kovo, 1919 m. užgirto akto Keturioliktas Dešimtmetinis Suvienytų Valstijų Cenzas turi **prasidėti nuo 2 dienos sausio 1920 metų;**

Kadangi teisingo gyventojų skaitliaus kas dešimts metų reikalija Suvienytų Valstijų konstitucija delei žinojimo koks atstovų skaitlius įvairiose valstijose gali but renkamas atstovų ruman;

Kadangi patiems Suvienytų Valstijų žmonėms taippat svarbu, kad cenzas butų pilnas ir teisingas šalies gyventojų ir turtų surašas,

Todel aš, Woodrow Wilson Amerikos Jungtinių Valstijų prezidentas, šiuomi užreiškiu ir prašau, kad sulyg augščiau paminėto įstatymo, kiekvienas asmuo privalo atsakyti į visus cenzo klausimus, kurie paliečia jį patį arba jo šeimyną, kaip lygiai jo arba jo šeimynos valdomą farmą, [illegible] už atsisakymą tai[illegible]yti kiekvienas gali but nubaustas.

Cenzo tikslas yra surinkti abelnas statistikos žinias apie šalies gyventojus ir turtus- ir atsakymų reika laujama tiktai delto, kad tokias žinias butų galima surinkti. Suteikimas reikalaujamų informacijų nepadarys žmogui jokios skriaudos. Cenzas neturi nieko bendro nei su mokesčiais, nei kariuomenės tarnyste, nei priverstina mokykla, nei ateivyste, nei kitokių įstatymų vykinimu. Delto negali but jokios baimės, kad tuomi bus atskleista ypata ar jos stovis.

Del apsaugojimo ypatos bei jos interesų labo kiekvienam Cenzo Biure tarnaujančiam po sunkia bausme yra uždrausta jo žinion patekusias informacijas kamnors išduoti.

Delto tvirtai raginu kiekvieną ypatą atsakyti veik, pilnai ir teisingai į kiekvieną paklausimą, kukie bus Cenzo Biuro tarnautojų duodami ir tuomi padėti atlikti visuomenei reikalingą darbą.

Akyvaizdoje liudininkų, dedu savo parašą ir Suvienytų Valstijų antspaudą patvirtinimui.

Duota Columbia Distrikte 10 dieną lapkričio tukstantis devyni šimtai devyniolitais metais, o šimtas keturiasdešims ketvirtais metais nuo Suvienytų Valstijų Nepriklausomybės paskelbimo. **Woodrow Wilson.**

Pastabos.

"Garsas" rašo apie "sandariečių bėdas" ir sako, buk Liet. Neprigulmybės Fondo pinigai naudojami partyviams reikalams. Taip, Sandaros partijos augščiausis tikslas yra kova už Lietuvos neprigulmybę, tat ir Liet. Neprigulmybės Fondas tam tikslui yra.

"Garsas" turėtų gėdyties šmeižt sandariečius, visai neatsižvelgiant į "Tautos Fondo" machinacijas, kurių mažą dalį kun. Ambrazaitis, kun. Jonušas ir kiti dori katalikai iškėlė eikštėn.

Vieton bubnyjimų apie LNF., "G." turėtų paskelbt, apie T. F. šulų išmėtytus ir Lietuvos laisvės žudymui vartojamus "Tautos Fondo" pinigus.

-:- -:- -:-

— Reformuokimės, kol dar paskutinis inteligentas nuo mųs nepabėgo, — užreiškė kun. Lapelis Marijonų Tėvų organe "Drauge".

Marijonos ir Magdelenos savo organe "Moterų Dirvoje" duoda tam tėvukui suprast, kad nereikia skelbt teisybė apie tai, kad klerikalai inteligentijos neturi. Ergo — moterys geriaus nusimano politikoje, negu Chicagos kunigų "šulas" — Lapelis, kuris yra narys Kemešė - Bartuško - Gabriškos

"visuomenės," netekusios inteligentų.

-:- -:- -:-

"Sandara" kartais visai nepažymi "svarbių dalykų". Pavyzdžiu,dauguma laikraščių savo skaitytojams pranešinėjo, kad gruodžio 17,1919, bus pabaiga svieto. O "Sandara" visai nepranešė apie tokį svarbų "cudą". Kiti laikraščiai ir biznį darė garsindami knygas "apie svieto pabaigą". Gal moterėlių užpirktos afieros tą rykštę prašalino...

-:- -:- -:-

Lauksime, kas bus rašoma iš Lietuvos "svietui pasibaigus."

-:- -:- -:-

Profesorius Flamarian sako, kad profesoriaus Porto tvirtinimai apie svieto pabaigą buvo paremti ne mokslu, bet bizniu. "Susisiekimas" Veneros, Marso, Jupiterio ir Saturno negręsia pavojumi žemei.

-:- -:- -:-

Vieni sako ir rašo:

— K. Norkus pataikauja social - menševikams; jis pusbolševikis; jį Brooklyno sentautininkiai ant virvutės vadžiojasi (iš Clevelandiečio laiško); jis sekretoriauja Nuteriotos Lietuvos Draugų Komitete, kur yra daug klerikalų; jis sakydavo prakalbas po nezaležnom kirkužėm, o dabar kalba rymiškų bažnyčių sklepuose...

Gi kiti sako ir rašo:

— K. Norkus žemina social - menševikus lygindamas juos su bolševikais; jis didžiausis bolševikų priešas; jis nesutaria su tulais brooklyniečiais ir chicagiečiais tautininkais; jis visokių religinių dogmų priešas...

-:- -:- -:-

Jeigu Lietuvos darbo žmonių laisvę augščiausiu idealu statysi ir del to idealo su pasišventimu dirbsi "tarkuodamas" visų štabų pseudo-idealistus, tat galima bus nusiramint tik prisiminus seną lietuvių patarlę: "Dieną-naktį nemigsi — visiems neįtiksi."

-:- -:- -:-

Lietuvos lietuviai kalbą betaisydami iš žmogaus padaro kačergą. Kauno "Lietuvoje" yra paskelbimas, kad Juozas Kačergius iš Amerikos jieško savo moters Alenos ir dukterų: Marės, Birutės ir Vincės Kačergaičių. Rodos, butų geriau — Kačergiučių...

Santakiškis.

Redakcijos Atsakymai.

Pr. Šivickis, New York, N. Y. — Įdomesnius jusų vedamo biuro pranešimus talpinsime ir toliaus pagal išgalę.

B. J. Brank, Lawrence, Mass. — Dalyką patyrinėsime.

A. Narys, Scranton, Pa. — "Teisybės Mylėtojas" konstatavo tą faktą, kad seniaus Scrantuose buvo didesnis lietuvų jaunimo veikimas negu pastaruoju laiku. Taigi tas nėra "melagingas šmeižimas", kaip kad jųs vadinate. Dabar Scrantone gyvuoja Sandaros kuopa, kuri jau pradėjo savo veikimą. Sandariečių ir visų lietuvių darbų aprašymą mes su mielų noru talpinsime, tik prisiųskite, pažymėdami ką veikiate. "Girių Karaliaus" pastatymo recenziją Jųs aprašote šesiose eilutėse, o be faktų jaunimą teisinate ir "Teisybės Mylėtoją" kritikuojate trijuose puslapiuose. Apsigynimui primetamo apsileidimo reikia faktų iš veikimo, nes antraip išeis tuščios polemikos, kuo mes skaitytojus nenorime vaišinti. Tikimės, kad greitu laiku "Sandaros" skaitytojai turės progą pasiskaityti apie scrantoniečių veikimą. Rašykite.

Jonas Kaulaičia, Rumford, Me. — Jusų malonų laiškelį-užuojautą LNF. ir ALTS. gavome sykiu su $5.-00, kuriuos persiuntėme pagal jusų nurodymą: $4.00 del LNF. ir $1.00 Lietuvos Sargarms, kurį persiuntėme per Liet. Sargų pirm. p. P. Purvį.

Korespondentai, kurių raštai negalėjo sutilpti į šį "Sandaros" numerį teiksis atleisti, — sutalpinsime sekančiuose.

Laiškai iš Lietuvos, prisiųsti "Sandarai", telpa iš eilės pagal prisiuntimą. Yra nesutilpusių virš 50 laiškų iš įvairių Lietuvos kraštų. Įdomesnių dalys tilps ir originalai bus sugrąžinta reikalavusiems prisiuntėjams.

Vilniečiai Juda.

VILNIUJE ĮVYKO LIETUVIŲ MOKSLO DRAUGIJOS SUSIRINKIMAS.

Kauniškė "Lietuva" rašo, kad lapkričio 1, 2 ir 3 dieną, 1919, įvyko Vilniuje 13-tasai Mokslo Draugijos visuotinas susirinkimas. Praeitieji susirinkimai budavo gausingi, gyvi, garsūs, o per karo metus toki liudni ir nedaugingi, kad iš 800 narių tegalėjo atvykti vos 30-40. Šį kartą posėdžius lankė apie 70 Vilniaus lietuvių inteligentų; iš senų narių buta tik 44.

Susirinkimo dienotvarkė buvo ši:

1-sis posėdis lapkričio 1 d. 4 val. vak.

1) Susirinkimo atidarymas.

2) Dr. Basanavičiaus paskaita:

"Lietuvių kalba archeologijos šviesoje".

3) Kun. Jono Šepečio paskata:

"Liaudies švietimas Lietuvoje reformacijos pradžioje "Monumenta'is reformationis polonicae et lituanicae".

4) Kun. d-ro M. Reinio paskaita: "Priežastingumo dėsnis".

II-sis posėdis lapkričio 2 d., 7 v. v.

1) Pirmininko pranešimas apie Mokslo Draugijos Komiteto darbuotę 1918-19 m. 33-u įstatų §-u.

2) Revizijos komisijos rinkimas § 39-u įstatų §-u.

3) Naujo M. Draugijos Komiteto ir redakcijos komisijos rinkimas 1919-20 metams 19-u įstatų §-u.

4) Sąmata ateinantiems metams.

5) Vadovėlių komisijos pranešimas.

6) Vacl. Biržiškos paskaita: "Prie lietuvių spaudos uždraudimo istorijos".

III-sis posėdis lapkričio 3 d. 4 v. v.

1) Revizijos komisijos pranešimas apie M. Draugijos iždą 40-ju §-u.

2) Igno Jonyno paskaita: "Lietuva XVI-ą amži pagal Michalonis Lituani "De morėbas ac ritu Lituanorum, Moschorum et Tartarorum".

3) Myk. Biržiškos paskaita:

"Apie lietuvių istorijos dainas."

4) Kun. Juozo Tumo paskaita:

"Iš lietuvių karo metų psichikos".

Į L. M. D. Komitetą 1919-20 metams išrinkti:

1) Dr. Jonas Basanavičius 47 balsų.
2) Mykolas Biržiška 44 b.
3) Ignas Jonynas 40 b.
4) Kun. Juozas Tumas 39 b.
5) Vaclovas Giržiška 35 b.
6) Dr. Jurgis Šlapelis 34b.
7) Staje Naginskas 27 b.
8) Dr. Ladoslavas Kairiukštis 24 b.
9) Kun. Jonas Šepetys 23 b.

Kandidatais liko:

10) Dr. Danielius Alseika.
11) Dr. Jonas Augevičius.
12) Kun. prof. Rainys.
13) D-rė Vanda Tumėnienė.

Laike Kalėdų Liet. Mokslo Drg. susirinkimas įvyks Kaune.

Užsieniuose.

Turkijos taikos klausimą pradėjo diskusuoti Francijos ir Anglijos valdžios atstovai Londone.

Anglijos valdžia pereitoje savaitėje paliuosavo 13,-608 Vokietijos belaisvius, 750 Turkijos belaisvių ir 58 Bulgarijos belaisvius.

Lietuvos Atstatymo Bendrovė

LITHUANIAN DEVELOPMENT CORPORATION

Pirmiausia ir Didžiausia Korporacija Besirupinanti Lietuvos Atstatymu

PAMATINIS KAPITALAS $1,000,000.00.

SKYRIUS KAUNE. EXPORTO IR IMPORTO SKYRIAI.

Jau baigia pardavineti Šerus

ŠĖRAI BUS PARDUODAMI TIK IKI NAUJŲ METŲ

Kas nori indėti pinigus į pelningą biznį, tai dabar turi dar progą pasipirkti šėrų.

Parduodama mažiausiai penki šėrai vienai ypatai ir iki 1,000 šėrų.

Šeras $10 dolariu

Daugiau informacijų galite gauti rašydami į Lietuvos Atstatymo Bendrovę šiuomi adresu:

Lithuanian Development Corporation,

Lietuvos Atstatymo Bendrove

320 FIFTH AVE.. NEW YORK, N. Y.

Lietuviai Amerikoje

LOWELL, MASS.
Z. Jankausko Prakalbos.

Gr. 7, Liet. Šelpimo Komitetas surengē prakalbas p. Z. Jankauskui iš Lawrence Kalbētojas paaiškino Lietuvos vargus, ragino gelbēti Lietuvą ir mokinties, skaityti moksliškas knygas, nors kunigai ir draudžia žmones nuo susipratimo.

Po $5.00 aukavo: Sadlickas, A. Kašinskas, St. Rusevičius, G. Ablačinskas. Po $2.00: B. Jankauskas, A. Malinavičius. Po $1.00: D. Lukšas, A. Dzedulionis, St. Laukēnas, A. Kašēta, A. Grigaitis. Su smulkiomis $32.-88. Padengus lēšas liko $25.-29.

Lietuvos reikalams daugiausia aukauja sandariečiai. Yra tokių progresistų, kad tik šmeižt sandariečius moka. Biznieriai Lietuvos reikalams beveik neaukauja. Vienas žydas, duonkepis Lietuvos reikalams paaukavo $25.00.

Tulas Čižiunas aimanuoja "Laisvėje" apie sandariečius. Jis mini p. Bimbos prakalbą, kuris pasakęs, kad tuli sandariečiai norėjo dēties prie komunistų. Pasigyrimai visai ne vietoje: sandariečiai turi savo partiją ir principus ir jiems nēra reikalo komunistauti.

— J. J. S.

BROOKLYN, N. Y.
"Erškēčių Takų" Scenoje.

Gr. 6, LKS. 83 kp. McCaddin salėje pastatē žinomo musų dramaturgo Žemkalnio veikalą "Erškēčių Taku." Tai gražus ir graudingas veikalas. Scenerijos buvo pritaikytos gražiai, tik šviesos buvo permažai duota.

Kaipo mēgėjai, veikalą atlošē neblogai. Tik keista, kad blogiau lošusieji gavo gēlių bukietus. Vieni sako, kad bukietai buvo duota už blogesnį lošimą, o kiti sako, kad išanksto buvo nupirkta, tat paskui juk nepakeisi...

Gr. 4, Jaunų Lietuvių Draugija nutarē suorganizuot stygine orchestra. Linkētina gero pasisekimo jaunai draugijai gerame užmanyme.

A. Baniulis.

MINERSVILLE, PA.
Fanatiški Nenuoramos.

Gruodžio 10 d. SLA. 1-mo apskričio pakvietimu čia kalbējo "Sandaros" red. drg. K. Norkus. Nenuoramas bolševikai sykiu su fanatiškais klerikalais varē rekvarią agitaciją prieš S. L. A. parengimą, išspausdino juodrankiškus lapelius, kuriuose drg. K. Norkų vadina buržujum, SLA. 1-mo apskr. pirmininką drg. J. D. Taunį iš Kulpmont taipgi vadina buržujum, šmeižia judomų paveikslų operuotojas p. Račiunas, — mat jiems nesmagu, kuomet veikiama kulturinis darbas.

Kalbētojas rimtai atsakinējo į klausimus, tuomet bolševikai su fanatiškais klerikalais nustebo, kad "buržujus" Norkus taip gerai žino Lietuvos reikalus.

J. Palubinskas, P. Michulienē ir J. Šaparnis paaukavo po $1.00 del LNF., o ponia M. Ramoškienē paaukavo 50c.. Su smulkiomis suarkauta $4.75.

Juodašimtiški lapeliai yra žemesnis dabar, negu daužymas kalbētojo akmenais ir kiaušiniais. Ir žemą darbą daro, SL. A. griauna, darbininkiškus kalbētojus šmeižia draugai bolševikai iš raudono ir juodo abazų.

Nors kartą tie šekšnosparniai turētų susiprast, atsipeikēt iš fanatizmo ir atsižvelgti tieson.

A. J. Banišauskas.

TORRINGTON, CONN.
Aukos LG. Draugijai.

Lapkr. 1 d., 1919, atsibuvo LGD. balius, kuris davē pelno $106.94.

Šios Draugijos dalyvajo baliuje ir paaukavo del Liet. Gelb. Drg. parēmimo:

L.A.U.N. Kliubas $10.00, Marijos Dukterų Drg. $15.00, Lietuvių Benas $10.00, D. L. K. Vytauto Drg. $10.00, Iš Ratelio išdo per A. Masakaitį $28.05, P. Fondo J. Baltuškonis $11.00.

Paskirta LG. Draugijai visų Tor. Conn. lietuvių aukos buvę bankoje 127.64.

Šv. Vincento Drg. davē dykai salę del LGD. baliaus ir mitingų.

Bol. Kraucelis ir Tamošius Smultis sukolektavo 40.00.

Juoz. Irašis ir St. Kkrobulis 48.00.

Ant Gudeliunas ir B. Kraučelis 18.00.

Nuo 17 d. rugsėjo, 1919, iki 16 d. lapkričio, 1919,LGD. 64 skyrius pasiuntē centran 498.-14.

Sekantis LGD. 64 skyriaus susirinkimas įvyks Šv. Vincento Draugijos salėje, gruodžio 28, 1919, 2 v. p. p. Visi nariai ir norintieji prisirašyti molanēkitē ateiti.

Kviečia **Organizatorius.**

WESTFIELD, MASS.
Prakalbos.

Čia neseniai buvo klerikalų prakalbos. Pirmininkavo tulas inžinierius, kurs vos moka runyt inžinuką su vienu ratu. Jis taip nupirmininkavo, kad neiškentē nebiaurojęs tautininkų. Kalbējo apie naktinius ir dieninius Raudonus Kryžius. Gal tik jis pats žino, ką kalbējo. Perstatē kalbēt p. Vašką ir pasakē kad pastarasai visą karēs laiką buvo Lietuvoje. Kas laikraščių neskaito tat ir nežino, kad p. Vaškas tik apie kelias savaites išbuvo Lietuvoje. Aukų Raud. Kr. surinkta $27.25.

Maletiškis.

NEWARK, N. J.
LNF. 12-tam Skyriui Lapkr. 23, 1919, Prakalbose Aukavo:

(**Nuo Red.** — Amerikos lietuviai myli "dailint" savo pavardes, — čia paliekame nelietuvinę. **Red.**)

Po $20.00: J. Kalkauskas, J. Pučinskas, J. Gradis, M. Dorok skys.

Po $10.00: Generolas Juododis, W.H. Chandler, T. Busnauskas, J. Sziksnin, M. Sadauskas, J. Svirskas, V. Yadinskas, B. Mackiavičius, A. Tamošiunas F. Skikunas, S. Mildaras, K. Yesatis, J. Misnikas, J. Laudonskas, J. Stackas.

J. Giedilas $15.00.

Po $10.00: V. Daucunas, J. Sargalis, Z. Salkaskavičius, V. Labauskas, A. Kirpis, V. Dausunas, V. Pranis, J. Kralikauskas, V. Lazdinas, V. K. Podžiunas, G. Kaminskas, V. Ambrazieius, K. Ambrazieius.

Po $6.00: V. Adomatis, J. Pucinskas.

Po $5.00: A. Saugzmes, A. Giampre, P. Filtinatis, F. Filtinatis, S. Agrentas, A. Zlabis, J. Baltakis, P. Sakunas, A. Kiarsgis, K. Kurbeliukē, J. Kraeza, A. Vaitkatē, F. Ramas, J. Jeskavičius, J. Tumialis, V. Tumialis, P. Lukszys, M. Akialis, M. Dvareckas, P. Vaitkus.

Po $2.00: J. Vasiliauskas, J. Bilēnis, F. Sadis, B. Stanulis, J. Sukus, J. Saluszus, A. Karvialis, J. Sabeckas, P. Pranskatis, D. Dvarackienē, M. Jasionis, M. Miškinis, J. Gudatis.

Po $1.00: A. Lukszis, R. Busnauskas, M. Karvazinskas, P. Skrypis R. Bilinskas, M. Griebas, A. Dvarackiutē, A. Benusis, J. Kukis, P. Vrukus, A. Lunbis, A. Strokas, A. Boumana, J. Krakauskas, P. Karis, A. Bēksza, J. Sadis, K. Jasatis, S. Adomatis, P. Stanulis, J. Nevulis, J. Birza, F. Mockus, P. Budēnas, P. Maronis, A. Petrikas, J. Desavičius, J. Sedis J. Jagmina, D. Smaskienē B. Mikulis, J. Vienckus, M. Vienckus, J. Kasatis, R. Lapiskas, V. Stankus, V. Bengelis, J. Zaniksa, A. Norviša, J. Mickavičia, J. Karalius, J. Kiauszis Z. Nadika, J. Ramanskas, P. Patapas, J. Biekša, J. Skucas, A. Žolinas, J. Grumauskas, A. Gradanas, R. Sencavičius, J. Jekelavičius, P. Smalskis, O. Jesatis, Y. Jekubatis, J. Šarka, J. Stulkis, D. Somonas, J. Mickevičius, J. Lapienas, A. Tamošiunas, J. Nevulis, V. Brazinskas, B. Sapis, J. Busackas, J. Tamoszunas, P. Ekelavičius, J. Ramenas, K. Krunaens, A. Brilus, A. Klazis, A. Skribaitis, J. Brazedonis, C. Brazelonis, J. Lukas, A. Dulkis, A. Masnudukas, A. Strimskas, J. Burokas, V. Malickas, J. Sadis, S. Karalis, J. Kalakas, S. Bluvinskē, A. Tamošiunas, A. Norvicienē, J. Yucas.

Stambių aukų surinkta $600.-00. smulkių 6.79. Viso $606.-79.

M. Dvareckas,

L. N. Fondo 12 skyr. sekr.

ROCHESTER, N. Y.
Laukaičio Planai Kenksmingi.

Gruodžio 10 d. musų koloniją aplankē kun. Laukaitis. Nebandysiu piešti jo visos kalbos, kadangi yra paprasta: dabar lietuviai daugiau žino apie Lietuvos padējimą, nes jau yra gaunama daugybē laiškų. Bet paskutinius jo žodžius turiu paskelbti visuomenei. Štai jo žodžiai:

Turiu pasakyti, kad širdį skauda, kad Lietuvos vyriausybėje sēdi didžiuma socialistų. Neseniai aplaikiau iš Lietuvos laišką kur sakoma, kad tie sosialistai valdžioje budami neišduodavę jokios atskaitos valstijos išlaidų, tai juos už tai ir išmetē iš ministerijos, —už tai turime pasidžiaugti. Musų krikščionių dem. yra Lietuvoje didžiuma — 90 procentų. Kaip nušlavēm bolševikus iš Lietuvos, taip nušluosime visus socialistus.. Nes Lietuvoje išviso 6 partijos, iš kurių 4 sudaro socialistai" (Santariečius Laukaitis,t taipgi vadina socialistais. — **Red.**)

Mes žinome, kad lenkai drąsko lietuvių mokyklas, o Lietuvos mokyklomis privalo rupinties ir rupinasi Lietuvos valdžia. Tat ne "žiburiui" reikia rinkti aukas kaip Laukdaro, bet reikia remti dabartinę Lietuvos valdžią, kad ji ištesētų išmušti tuos nevidonus iš musų žemės, tada mokyklų užteks ir nebus kam išdraskyti. Gi Laukaičio surinkti pingai bus suvartojami agitacijai, kad pastačius valdžion klerikalus.

Atskaitų Laukaitis neskelbia jokių, tik kolektuoja neaiškiems tikslams. Lietuvos valdžios pasiuntiniai turētų jį suvaldyti.

Plunksna.

PATERSON, N. J.
Prakalbos. — Teatras.

Gr. 12, SLA. 101 kp. surengē agitatyves prakalbas. Apie SLA. reikalus paaiškino p. Bukšnaiais iš New Yorko, J. Danielius rodē iliustruotus paveikslus iš Lietuvos. Jauna p-lē F. Aceniutē padeklamavo ir pašoko, o jos brolis paskambino ant piano. Ponas bukšnaitis paaiškino ir apie L.A.B-vės reikalus ir pasakē, kad visi norintieji važiuoti Lietuvon gali gaut pasportus L. A. B-vėje. Parduota daug SLA. literaturos.

Patersono Lietuvis

Laiškas iš Paryžiaus.

Jonas Bagdžiunas, pirmininkas Lietuvos Laisvės Varpo Komiteto, prisiuntē "Sandarai" laišką, gauta nuo p. B. K. Balučio iš Paryžiaus. Laiške tarp kit-ko rašoma:

Malonus Tamsta:

Jusų kabelis, datuotas Spalio 4 d., ir pranešantis, kad Prof. Voldemaro vardu siunčiama 50,-000 frankų gauta Spalio 7 d. Tų pinigų Lietuvos Taikos Delegacija Paryžiuje negalējo gauti, nes prof. Valdemaras, kurio vardu buvo siųsti buvo išvažiavęs Kaunan ir grįžo tik pabaigoje Spalio mēnesio. Pas francuzus yra taip daug įvairiausių formališkumų ir tiek trukdymų daroma ant kiekvieno žingsnio, kad lengviau, anot patarlės, "įeiti dangaus karalystēn," negu bile kokį biznį atlikti. Ypač mums amerikonams, pripratusiems prie greito darbo, navatna tas išrodo.

Pargrįžus Valdemarui Paryžiun, pinigai gauta ir mes siunčiam didelį ačių už tai. Gauta jie kaip sykis laiku, kada jie buvo kuoreikalingiausi.

Savo laiškē Jųs klausiate patarimo, kaip regiaus padarius: ar siųsti tuojaus "Laisvės Varpo" pinigus, kaip tik jie susirenka, ar palaukti ir siųti juos sykiu su "Laisvės Varpu". Kabeliu, kurį aš išsiunčiau Jums, Delegacija prašo, kad siųstumēt tuojaus kaip tik surinkta ir kad prisiųstumēt tuojaus visą sumą, kurią turite dabar surinkę. Prašome dēlei sekančių:

1) Delegacija turi padengti ne tik savo, kaipo Delegacijos, išlaidas, bet turi padengti taipgi ir daugybę Lietuvos Valdžios išlaidų užrubežyje, o jos siekia pusētinų sumų. Išlaidos surištos su užpirkimu prekių Lietuvos valdžiai nuo S. V. Likvidacijos Komisijos čia Francijoje; išlaidos su jų sutraukimu geležinkeliais iš įvairių sandelių Francijoje į vieną (La Pallice); išlaidos su laivų samdymu ir krovimu į vagonus, iš vagonų ir į laivus (du laivu jau Lietuvoje — vienas Liepojuje, kitas — Klaipēdoj, trečias baigiamas krauti, ketvirtas dar pasilieka); išlaidos su užlaikymu apie 150 musų kareivių La Palilce uoste (prekių vagonuose ir sandeliuose sergējimui ir jų krovimui); išlaidos, surištos su išgavimu lokomotyvų ir pargabenimu jų iš Francjos Lietuvon, algos ir užlaikymas musų mašinistų, pargabentų iš Lietuvos lokomotyvų ir vagonų paēmimui; išlaidos, surištos su Brigados organizavimu, gabenimu štabo oficierų, reikalingų Lietuvos armijai — štai tik keletas stambesnių išlaidų kurias musų Delegacija turi padengti, neatskaitant jau avansų, kuriuos priseina išdavinēti kitoms Lietuvos Valstybēs pasiuntinybēmis užrubežyje. Iš to galite suprasti, kad Lietuvos Delegacijai Paryžiuje tankiai priseina riestai su finansais.

2) Lietuvoje, kaip žinote, iki šiolai (kol savo lietuviškų pinigų neišleista) kursuoja visiška (taip vadinama Ober - Osto) markē ir Lietuvos valdžia žinoma, gauna iš žmonių tik tokius pinigus (neskaitant rublių, kurie šiuo laiku verti nedaug daugiau negu popiera, ant kurios jie spausdinti). Darydama savo išlaidas užrubežyje, valdžia yra priversta šitas markes mainyti į svetimų kraštų pinigus, o kadangi vokiška markē dabar yra baisiai nupuolusi (suvirš 4 markēs už 1franką, ir tarp 36-40 markių už 1 doliarį), tai Jųs, kaipo bankininkas, gerai suprantate, kokią baisiai sunkią naštą turi musų valdžia su užrubežinēmis išlaidomis. Šimtas tukstančių markių Lietuvoje yra dideli pinigai, bet kuomet jas išmainysi į frankus, sterlingų svarus ar doliarius — gausi tik žiupsnį, kuriom užrubežyje nedaug ką padengti gali.

Štai kodel šiądien, prie tokios žemos valiutos, butų didžiausis prasižengimas traukti iš Lietuvos jos pinigus užrubežin nuo to juk skriauda Lietuvos valstybei ir jos žmonēms. Iš kitos vēl pusės, kadangi Amerikos doliaris pasiekē beveik augščiausio laipsnio. (Šiandien, sakysim už vieną doliarį duoda 9.70 frankų kuomet 4-5 mēnesiai tam atgal davē tik apie 5 frankus) — šiandie kiekvienas doliaris privalētų but pasiųstas čia, kad išnaudoti augštą jo valiutą ir kad tokiu budu padaryti Lietuvos Valdžiai didžiausį patarnavimą, apsaugojant ją nuo didelių nuostolių, kuriuos ji privesta yra turēti, mainydama markes į svetimtautišką valiutą padengimui skubių išlaidų, be kurių ji negali tinkamai savo reikalų varyti.

Delegacija Paryžiuje iki šiolei yra svarbiausia Lietuvos Valdžios taip sakant agentura, per kurią Valdžia padengia savo išlaidas užrubežyje ir taipgi gauna pinigus, aukas iš išeivių. (Prezidentas Smetona savo kabelyje į Amerikiečius, kuris jau buvo jusų laikraščiuose paskelbtas, taip pat prašē Jus siųsti pinigus per musų Delegaciją).

Musų Delegacija savo dabartiniame sąstate, rengiasi baigti darbą, pradedant nuo 1 d. gruodžio. Užbaigus likvidavimą, pasiliks čia tam tikras atstovas su štabu tolinesniam reikalų vedimui. Todel, **kol nebus duota kito padavadijimo,** siunčiami iš Amerikos pinigais, privalo but siunčiami ne atskito asmens vardu, bet vardu Lietuvos Delegacijos tokiu antrašų: **"Delegation de Lituanie, 55 Avenue Marceau, Paris".** Meldžiu tai paskelbti laikraščiuose ir kitų žiniai.

Męs su dideliu žingeidumu sekēme čia Jusų pasidarbavimus Laike "Laisvės Varpo" išleistuvių, "Liuosybės sąvaitėje" ir tt. Mums didžiai buvo smagu matyti jusų energiškus pasidarbavimus tēvynės labui ir daug kredito priklauso jums ir visiems Chicagiečiams, kurie su tokiu energiškumu darbavosi. Męs tik prašome, idant Jųs ir ant toliaus nenuleistut rankų panašiam šventam darbe, nes tēvynē, ant nelaimēs, dar nevisai yra išėjusi ant ramaus vieškelio, bet priešų apsēsta dar vis kovoja už savo laisvę. Ji ją iškovos — apie tai nei Lietuvoje, nei čia niekas neabejoja — neabejokit ir Jųs Amerikoje. Bet atsiminkit, kad greita ir didžiausia pagelba yra reikalinga ir visi ją turime tēvynei teikti, kas kuom gali, — ir politikoje, ir kardu priešus atmušant ir pinigais, ir propaganda. Jeigu galima taip išsireikšti,esame prilipę arti kalno viršunės — Lietuvos nepriklausomybēs iškovojimo —tad, tiek kovoję ir aukavę, nenuleiskim rankų, nesudribkim ant kelio, pat viršunės nepasiekę.

Žinau, pailsusiems yra sunku. Paskutiniai žingsniai visuomet sunkesni, bet juos lietuvių tauta padaryti turi, kad nepražutų viskas, kas su tokiu pasišventimu iki šiolai iškovota. Lietuviai Lietuvoje yra pasiryžę tatai padaryti ir padarys. Aš neabejoju, kad ir Amerikiečiai, sudarantieji čielą musų tautos ketvirtdalį, tatai taip-gi padarys ir amžiną savo tautos padēką tuomi užsitarnaus.

Su tikra pagarba,

B. K. Balutis.

SVEIKATA IR VENTILACIJA.

(Tąsa nuo 3 pusl.)

lių tam kuris ieško sveikatos. Didelis oro traukimas (draught) einantis tiesiai ant kurios nors neuždengtos kuno dalies ir per ilgą laiką tą dalį nušaldindamas yra nepageidaujamas, bet mažas oro traukimas yra labai sveika".

Daugumas iš mus laiko savo namus ir kambarius perkarštus šiluma neturi buti didesnē kai 70o F., o gal butų geriau, jei ji butų mažesnē. Šioje šalyje taip plačiai vartojant karštojo oro ir garo šildimo systemas, oras musų namuose ir ofisuose žiema yra dažnai persausas. Tai yra didelis trukumas ir reikia prie to neprileisti.

Po to viso kas jau yra sakyta ir padaryta, faktas pasilieka, kad gausus šviežaus oro leidimas per atdarus langus, yra vienas iš lengviausių ir pasekmingiausių priemonių užtikrinti gerą ventilaciją.

Atidarykite langus!

"Sandaroje" yra apie šimtas kopijų kauniško "Darbo", "Lietuvos Ukininko" ir kitų Lietuvos laikraščių. Reikalaukite laiškais.

KONSERVATORIJA.

Lietuvių Muzikos Konsevatorijon gali įstot kiekvienas, kurs tik nori apsipažint su gaidomis, pasimokyt dainuot, teorijos, muzikos, smuikos, ir kitų istrumentų. Už dainavimą ar kompoziciją — 10 lekcijų — 15 dol. Už smuiką, pianą ir kitus instrumentus — 10 lekcijų — 13 dol. Lekcijos paprastai pusvalandinės; gali gaut kiekvienas vieną, dvi ar trįs lekcijas sąvaitėje, pagal sutarmēs.

M. PETRAUSKAS
Direktorius
769 Broadway, S. Bostin, Mass.

JOSEPH B. AGLINSKAS.

3238 So. Halsted St., Chicago, Ill.

Užlaikau Knygų Krautuvę, parduodu įvairaus turinio knygas, kaip tai: belletristika, ekonomiją, sociologiją, politika, gamtos ir kiti mokslai. Hygiena, istorija, etnologija, biografija, kalbamoksliai, poezija ir teatrams knygos. Taipgi priimu paskelbimus, užrašau laikraščius ir pavieniais parduodu sekančius: "Naujienas", "Keleivį", "Kardą", "Dilgēles," "Sandarą," "Amerikos Lietuvį", "Dirvą" ir "Lietuvą." Prisiųsdami už 6 c. krasaženkliu reikalaukite katalogo.

A. F. SWEETRA & CO.
87 HAVERHILL STREET,
Lawrence, Mass.

LIETUVIŠKŲ IR VISOKIŲ KALENDORIŲ IŠDIRBYSTĒ.

Išdirbame įvairių rušių kalendorius, įvairaus išdirbimo ir įvairaus didžio. Biznieriai atsišaukite.

Apart šio įstaiga parduoda akcijas-šērus Kompanijos H. V. Green Investement. Už įvestinimus moka 9%.

Su visais šiais reikalais kreipkitēs adresuojant:

A. F. SWEETRA,
87 HAVERHILL STREET,
LAWRENCE, MASS.

PLAUKAI!

Kas turite nušipusius plaukus, bei niežėjimą galvos odos, pleiskanas, puolimą ir žilumą plaukų; retus plaukus, taip-gi spuogus arba šašus, duokite savo antrašą ir 2c. stampą.

The Western Chemical Co.,
Box J., Berea, Ohio.

Pradēk naujus metus su prakilniais darbais: pradēk mokytis įgyk

MOKSLĄ

visiems suteikia L. K. Mokykla. Reikalauk katalogo šiuo adresu:

L. K. MOKYKLA,
2023 St. Paul Ave., Chicago, Ill.

"Sandaros" Knygynas.

NAUDINGOS IR VERTOS ĮSIGYTI ŠIOS KNYGOS:

ŽMOGAUS PAREIGOS. Italų kalboje parašė Guizeppe Mazzini, pagal Everyman's Library leidinį vertė V. K. R.

Mazzini rašė savo vientaučiams - Italams, kuriuos jis tur buti, labiau už kitus žmones buvo numylėjęs, bet jis rašė ir visiems žmonėms. Jis auklėjo idealus netik tarp savųjų, bet ir tarp kitų tautų. Jo raštuose atsispindi tyra žmonių meilė, augštas troškimas Teisybės ir geismas tikrosios žmonėm laimės, kuri turėtų kilti iš pasišventimo, iš savų pareigų pildymo.

Nusipirk broli ar sesuo šią knygą tuojaus pats perskaitę, paskui galėsi pasiųsti į tėvynę - Lietuvą mylimiems gentims pasiskaityti, jie tik ir laukia dabar tokių raštų. Pusl. 245, kaina ..... $1.00.

AMERIKA. Rinkinys įvairių faktų, žinotinų Amerikoje gyvenantiems ir čion atkeliaujantiems lietuviams. Surinko V. K. Račkauskas. Pusl. 288. 75

AUŠRINĖS KELIAIS. Vienadienis raštas. Leidėjas Česlavas Petraškevičius, Petrograde. 75

ANGLIŠKAI LIETUVIŠKAS ŽODYNĖLIS. M. Paltanavičius. Pusl. 231. Apdarytas. .50

ANDERSENO PASAKOS. Su paveikslėliais. 10 gražių pasakaičių. Išguldė Nėris. Pusl. 82.....30

*AMERIKOS LIETUVIU TAUTINĖS SANDAROS PRINCIPAI IR PROGRAMAS. Parašė Albinas Rimka. Pusl. 32 .10

DANGAUS AUGŠTUMAS IR ŽMOGAUS SENUMAS— Anykščių Šilelis ir daugelis naudingų žinių. Sutaisė ir išleido P. Mikolainis. Pusl. 149. Kaina 20

*DIDŽIAUSIOJI KARĖ EUROPOJE. Su žemlapiu. V. K. Račkauskas, Pusl. 32. .... .25

*EILĖS-DAINOS. Juozas Rainis. Pusl. 32 20

*GIRNIKAS — PAŠAKARNIS Begėdis Jonas. Pasakojimai. V. K. Račkauskas. (Karolis Vairas). Pusl. 42. 25

KELETAS ŽODŽIŲ APIE NEŽMONIŠKUS MASKOLIŲ DARBUS KRAŽIUOSE IR APIE SUDYJIMĄ KRAŽIEČIŲ VILNIUJE. Pusl. 15. 05

KAIP MASKOLIJA PERSEKIOJA LIETUVĄ. Papiešė Kn. V. Dembskis. Pusl. 15. ...10

*MULKINĖ IR MULKINTOJAI. Dviejų Veiksmų Komedija iš Amerikos Lietuvių Gyvenimo. Knyburys. Pusl. 35. Kaina ..... .12

LIETUVOS GASPADINĖ arba pamokinimai kaip prigulinčiai suvartoti Dievo dovanas. Parašė žmona. Pusl.80 Kaina ..... .25

*LIETUVOS LAISVĖ. J. Šliupas. Pusl. 47. ..... .10

"Birutė" —Dievaičiai, dievuliai. Birutės aria — sopranui. Mikas Petrauskas. Lietuvių ir Anglų kalbose. 30

DAINOS SU GAIDOMS:

*II Sąsiuvinys Lietuviškos Dainos Mišriems Balsams (kvartetams arba chorams). Sutaisė Petrauskų Mikas. 7 dainos. ..... .25

"Eglė" (Žalčių Karalienė). Žalčio ir Gulbė-Dievaičio duetas. Lietuvių ir Anglų kalbose. Mikas Petrauskas. .75

IV Sąsiuvinys Lietuviškos Dainos Mišriems Balsams (kvartetams arbo chorams). Sutaisė Petrauskų Mikas. 10 dainų. 25

V Sąsiuvinys Lietuviškos Dainos Dviem Balsam (Skiriamos mokykloms) Sutaisė Petrauskų Mikas. 34 dainos. 50

"Vestuvės" — Papuskie vejeli. Jaunosios aria — sopranui ar mezzo-sopranui. Lietuvių ir Anglų kalbose. Mikas Petrauskas. .... .35

"Kregždelė" Duetas. Lietuvių ir Anglų kalbose. Mikas Petrauskas. ..... .30

ŠCHERZO. Del piano. Stasys Šimkus. 60

KĄ DARYTI KAD SVEIKI BUTUME IR ILGAI GYVENTUME. Vertė iš Lenkų kalbos D-ras F. Antaniukas. Pusl. 32. 10

*KAIP PASIMOKINUS PLAUKTI. J. O. Širvydas. Pusl. 64. 20

*PRAKEIKIMAS. Novelė. Karolis Vairas. Pusl. 14. . . .10

PASNINKAI LIETUVOJE. Parengė K. Stkls. Pusl. 16. .05

*POLITIŠKOJI EKONOMIJA. Kas ji yra ir ko mokina. Pagal D-rą J. B. Marchlewskį ir kitus. Sutaisė V. K. Račkauskas. Pusl. 84. .25

*PRAŽUVO. Vaizdelis iš gyvenimo. V. K. Račkauskas. Kaina 10

SERGEKITĖS AKIŲ APVILKIMO. Parašė Dr. F. Gruda. Pusl. 15. ..... .05

*ŠIENAPJUTĖ. Libretto vieno akto operos. Pusl. 24. ...10

TRACHOMA arba sergėkit akis. Prie šviesos. Sutaisė P. Mikolainis. Pusl. 100. . . .15

*TAUTA. Jos esybė ir uždavinys. R. Karuža. Pusl. 31. .20

VISAS SVIETAS. Kaip turėtum misti. Sutaisė P. Mikolainis. Pusl. 156. 20

*VINCAS KUDIRKA. Jo gyvenimas, darbai ir visuomeninės pažiuros. A. Rimka ir M. Petrauskas. Pusl. 35. .20

*) Knygas pažymėtas šiaip gali gauti ALT. Sandaros nariai 25% pigiau. Paminėkit kurioje kuopoje priklausote. kuomet siųsit užsakymus.

Užsisakant knygas ir pinigus siunčiant, geriausia, siųsti per paštos Money Orderį, sekamu adresu:

"SANDARA", Book Dept.

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

"SANDARA" Į LIETUVĄ JAU GALIMA SIŲSTI.

Lietuvos žmonės — jusų broliai — sesers — tėvai — nori apšvietos — žinių: jiems reikia laikraščių. Jie per ilgus penkis karės metus nematė žiburio šviesos, kuris juos paliksmintų, nuramintų. Jie neturi iš ko užsirašyti sau laikraščio. Jie butinai nori skaitymo, žinių, kas sviete dedasi, dabar viskas liuosa. Užrašykite jiems "Sandarą" Pažangiosios srovės laikraštį. Kaina metams $2.75, pusei metų $1.50. Prisiųskit jų aiškų antrašą ir prenumeratą, tai viskas.

Paštas leidžia siųsti knygas į Lietuvą, pundelis iki 4 svarų. Persiuntimas pigus, tik 8 centai svar ras.

"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Įspudingi Paveikslai.

Kaunas Krutamų Paveikslų Kompanija patraukė minias parengtuose vakaruose, Conn. ir Mass. valstijose; į kiekvieną vakarą vis daugiau žmonių atsilanko. Draugijos, kurios pagelbėjo parengime vakarų turėjo gerą pelną. Šiuos krutamus paveikslus turėtų matyti kiekvienas lietuvis.

Rengkit jusų mieste vakarą.

Kaunas M. P. F. M. Co,

Prez. V. K. Puodžiunas,
Sekretorius M. Truska,
314 Walnut St., Newark, N. J.

Nusipirk Mosties

TAI BUSI GRAŽUS! Ją išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus arba šlakus ir prašalina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir $1. Pinigus galit siųsti ir stampomis.

J. RIMKUS
P. O. BOX 36, Holbrook, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh

(Jakimavičius)

Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.

509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 1502

Teisingiausia ir geriausia lietuviška

APTIEKA

Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.

K. ŠIDLAUKSAS
Aptiekorius ir Savininkas
226 Broadway, kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 21014 ir 21013

Telephone So. Boston 605

LIETUVIŠKAS

Advokatas

WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas

315 W. Broadway

SO. BOSTON, MASS.

MEILĖ IR DAILĖ

Smagiausia ir įdomiausia knyga skaityti. 210 puslapių, 20 paveikslų. Kaina $1.00. Reikalaukite pas:

A. Margeris,
2023 St. Paul Ave.
Chicago, Ill.

Pinigus siųskite: dolerį laiške, ar money order'į.

DR. J. JONIKAITIS
Chirurgas ir Gydytojas
495 E. BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.
Tel. S. B. 1771.

Valandos:
Nuo 9 iki 11-tos iš ryto
Nuo 1 iki 3 po pietų
Nuo 7 iki 9 vakare.

Bell Phone Dickinson 3995 M.

Dr. Ignotas Stankus

1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

Tel. Richmond 2957-M.

Dr. David W. Rosen

Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas.
Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.
321 Hanover st.,
Boston, Mass.

DR. L. J. PODDER

Iš Petrogrado.
GYDO SLAPTAS VYRŲ IR MOTERŲ LIGAS.
Taipgi Kraujo ir Odos Ligas.
VALANDOS: Nuo 9 iš ryto iki 9 val. vakare.
Kalbu Ruskai ir Lenkiškai.
69 CHAMBER ST., BOSTON
Telephone: Haymarket 3390.

Vasara Ateina.

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.

So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H. S. Stone O.D.

Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

GERIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA

JUOZO KAZIUKONIO.

Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.

Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.

224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Dr. M. V. Casper

(KASPERAVIČIUS)
— LIETUVIS DENTISTAS —
Priėmimo valandos:
nuo 9:30 iki 12 dieną,
nuo 1 iki 5 po pietų ir
nuo 6:30 iki 9 val. vakaro.
nedėldieniais nuo 1 iki 3 p. p
425 BROADWAY
So. Boston, Mass.
Tel. S. B. 27.

TEGUL JUSŲ PINIGAI DIRBA DEL JUS

Pinigas gulintis be apyvartos yra lygus medžiui be vaisių. Leiskite savo pinigus į apyvartą, tat pinigai darys pinigus. Geriausia ir saugiausia vieta indėjimui pinigų apyvarton, tai DIENRAŠČIO "VIENYBĖS" BENDROVĖ. Čia pinigai niekad nežus ir neš didelį pelną, nes Dienraščio leidimas —tai didelis ir pelningas biznis, kurio visas pelnas bus išdalinamas tarp šėrininkų.

Dienraščio šėrai parsiduoda po $10.00. Visi pirkite tiek šėrų kiek tik išgalite! Klauskite paaiškinimų, rašydami tiesiog į Dienraščio Bendrovę šiuo adresu:

Lithuanian Daily Vienybe
120—124 Grand St., Brooklyn, N. Y.

Visas Pelnas Eina Prieglaudos Namo Fondui.

KNYGOS "AMERIKA" naudingumas bei svarba yra tame, kad joje pateipa daug indomių ir kiekvienam reikalingų žinoti faktų, nurodymų ir žinių apie Ameriką ir tt.

PLATINDAMI šią kningą padarysite didelę naudą sau nes gausite dvigubų piningų vertės, ir padarysite naudą savo Organizacijai, — pagelbėsit inkunyti senai pradėtą PRIEGLAUDOS NAMO steigimo darbą.

KNINGA DIDELĖ, KAINA TIKTAI 75 CENTAI.

Pinigus ar Money Orderius siųskit:

Lithuanian Allliance of America,
307 W. 30-th STREET, NEW YORK CITY.

Lietuviu aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausių daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

Žmogue kasosi galvą, kad palengvint niežėjimą. Kasįmasi pasidaro papročiu, ir tuomet žmogus kasosi nejučioms. Bet jis žino, kad jam niežti, ir visi kiti tą žino.

Vyrai ir moterįs kenčia niežėjimą nuo pleiskanų, o kenčia bereikalingai, nes tą niežėjimą galima lengvai prašalinti. Nebus daugiau niežėjimo, kasįmosi, plaukų slinkimo ir kitų nesmagumų, įvykstančių nou pleiskanų.

RUFFLES

panaikins visus niežėjimus ir išvalys iš galvos visas pleiskanas. Paskui tik retkarčiais suvilgymas galvos apsaugos ją nuo pleiskanų atsinaujinimo.

RUFFLES yra maistinga maudynė galvos odai ir plaukams. Ji nesugadins nei jautriausios odos. Jus negalite apsieiti be RUFFLES, jei turite pleiskanų.

Jus aptiekininkas parduos jums už 65c. bonkutę. Mes taipgi galime atsiųst jums tiesiog, jei gausime nuo jusų 75 centus pačto markėmis ar money order, kuriuos siųskite šiuo adresu:

F. AD. RICHTER & CO., 326-330 Broadway, New York

Šeimyniškos Gyduolės

APSAUGOJIMUI SAVO SVEIKATOS VARTOK JATUL'S ŠEIMYNIŠKAS GYDUOLES.

Jums reikalinga gyduolės, kurios geriausia gydo šias ligas, kaip tai:
Užkiettėjimą vidurių, kaina ....50c.
Galvos skaudėjimą ..... 50c.
Peršalimą ..... 50c.
Kosulį ir krutinės skaudėjimą $1.00
Del gero apetito prie valgio ....$2.00.

Užlaikom Anodia, tikro Europietiško stiprumo $1.00. Visokių gydančių žolių galite gauti pas mus. Jųs galite gauti medecinų, kokių tik pasaulyje vartojama. Reikale, siųskite su užsakymu kartu ir pinigus, money orderiu arba registruotam laiške. Taipgi reikalaujam agentų; duodam gerą uždarbį. Adresuokit:

P. A. JATUL, Aptiekorius,
(Jatulevičius)
P. O. Box 2128, Boston, Mass.

Legislaturos Reprezentantas

ELIHU D. STONE

Advokatas ir Teisų Patarėjas.
Užstatų Komisionierius.
66-67 JOURNAL BUILDING
262 Washington St., Boston, Mass.
Telefonai: Main 3334
Main 2300

Tel. So. Boston 270.

DR. JOHN MacDONNELL, M. D.

Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Gerklės skaudėjimas, diegliai krutinėje, influenzos, pasirodymo ženklai.

Ištrink gerklę ir krutinę su

PAIN-EXPELLERIU

ir pridengk krutinę vilnonę materija. Neapsileisk taip, kad tavo pagautas šaltis išsivystytu į pleurisę, pneumoniją, influenzą ir i kitokias pavojingas ligas.

Nusipirk šiandieną sau parankiausioje aptiekoje Pain-Expellerio. 35c. ir 65c. butelis.

Tikrieji turi musu vaizbaženkli

⚓ ĮKARĄ ⚓

Nepriimk kitokiu pamainymu arba pamėgdžiojimu.

F. AD. RICHTER & CO.
326-330 Broadway - New York

Vietos žinios.

Lietuvos Atstovai Pradės Maršrutą Nuo Bostono. Dalyvaukite Konferencijoje.

Nuo Naujų Metų Amerikos Lietuviai turės pradėti didžiausią darbą del Lietuvos. Turės sudėti didžiausias aukas Lietuvos parėmimui ir kartu sukelti paskolą. Visą šitą svarbią kompaniją varyti atvyks Lietuvos Valstybės misija, išbuvusio Lietuvos Valstybės finansų ministerio Vileišio ir buvusio karės ministerio Žadeikio. Jie lankysis po lietuvių kolonijas, gyvų žodžių apsakinėdami apie Lietuvos reikalus. Nuo šito darbo pasisekimo priguli greitumas užtikrinimo Lietuvai neprigulmybės, atsigynimas nuo neprietelių ir vidurinis susitvarkymas. Misijos darbas turės pasisekti geriau, negu mes patys arba nuteriota, kariaujanti Lietuva tikisi.

Gerbiami Lietuvos Valstybės atstovai pradės lankyti Amerikos lietuvių kolonijas nuo Bostono ir lankysis visoj Amerikoje. Kad darbas sektųsi kuogeriausia, tai reikia išdirbti gerą maršrutą ir kiekvienoj kolonijoje sulyg išgalės planingai rinkti aukų. Del išdirbimo tokio maršruto ir del kitų besirišančių dalykų su šio darbu Nuteriotos Lietuvos Draugų Komitetas šaukia **konferenciją Gruodžio 28 d., 2 val. po pietų, Lietuvių salėje, 309 E gatvė, kampas Silver gatvės, So. Boston, Mass.** Iš visų kolonijų veikėjai ir draugijų valdybos kviečiama butinai atsilankyti.

Nuteriotos Lietuvos Draugų Komitetas:

A. Ivaškevičius,
Kastantas Narkus,
Mikas Petrauskas,
F. J. Bagočius,
P. Petrauskas,
K. Gaidys,
Dr. Jakimavičius,
Kun. K. Urbanavičius,
K. Pratapas,
J. Sokas,
M. J. Venis,
Dr. J. Jonikaitis,
V. A. Jankauskas.

"Gabija" nutarė surengt koncertą ir pastatyt dramatišką veikalą greit po švenčių.

Tapo išrinkta nauja "Gabijos" valdyba 1920 metams. Žinomas artistas Jurgis Šilinis išrinktas pirmininku, o kiti valdybos nariai taipgi atsižymėję veikėjai dailės srityje. Štai: Leonas Stasiulis — vice-pirm., nutarimų rašt. — Biekšta, fin. rašt.—p-lė Ono Baltrušiutė, ižd. — V. Račkauskas.

Senus metus užbaigiant ir naujus sutinkant "Gabija" rengia draugišką vakarėlį Liet. salėje, kuriame dalyvaus ir gerb. komp. M. Petrauskas. Ateikite visi pasilinksmint ir dėkitės prie "Gabijos" choro.

P. Zokaitis,

"Mariją Magdalietę" pastatė Dudley Opera salėje LSS. kuopa gr. 20. Pažymėtina kad moterų rolių pildytojos, nors ne Lietuvoje augę, gryniau lietuvių kalbą vartojo už Lietuvoje augusius vyrus. Atlošta pusėtinai, žmonių buvo vidutiniškai. Tuom pačiu laiku tos pačios kuopos draugai - komunistai surengė šokius Lietuvių salėje.

"Gyvenimo Verpete", B. Mingilo penkių veiksmų drama, bus perstatyta Lietuvių Salėje, So. Bostone, gr. 30, pradžia 7:30 v. v. Vaidins Cambridge aktoriai - sandariečiai, dalyvaujant Cambridge lietuvių benui. Ateikite pamatyt gyvenimo vargus ir linksmybes.

ALT. Sandaros, 7 kp. rengiasi pastatyti secnon dviejų veiksmų tragi - komediją —"Susiprato" ir vieno veiksmo farsą — "Čebatai Išėjo".

Dailės Draugijos "Gabijos" valdyba linki linksmų Kalėdų ir laimingų Naujų Metų savo mokytojui gerb. M. Petrauskui ir visiems "Gabijos" nariams.

J. Šilinis, pirm.,
M. Biekša, rašt.

"Lietuvių Balso" Draugijos Kalėdinis balius atsibus gruodžia 25, 1919, Lietuvių salėje, pradžia 4 v. p. p. ir tęsis iki 12 v. nakties. Ateikite visi.

So. Bostono Lietuvių Aukos Nut. Liet. Drg. Komiteto Prakalbose, gr 7, 1919.
(Tąsa iš pereito "Sandaros" No.)

Po $5.00: Bilinskas A., Barisas J., Čečis, Cepenauskas J., Čižius A., Dereškevičia A., Drajutis P., Diliunas P., Duseuvičiutė S., Gelgaudas K., Gricius P., Gumbokis J., Goputis A., Grigelis J., Janušaitienė D., Jasonis G., Jackunas F., Jankeučius A., Jankavičia A., Kaunas A., Kališius V., Kapočius P., Kibartas A., Kiškis D., Kiršis F., Kasparas J., Latkus P., Lingvinas A., Latvinskienė M., Margila M., Maslauskas P., Mačiulaitis V., Markeučius P., Mikalajunienė, Mikėnas D., Nirinskas, Overka M. Orzaba, Pozaitis J., Palaima J., Pabirgis J., Pilkauskas M., Slokis J., Slanina P., Sadauskiutė M., Sinkaičius P., Sarapinas B., Skirimas J., Sasnauskas, Šejefkiutė S., 4 metų, Šlukonis A., Simukaitė P., Tamulaitis V., Tamulionis J., Vilkas J., Vaitkunas R. Vaitkunas V., Venis J. Venis J., Veneckas A., Vadluga P., Verenius K., Vaitaitis V. Žardeckas, Žaromskis J., N. N. žKareivis.

Po $4.00: Jokubaitis A. J., Rakauskas.

Po $3.00: Vickus A., Raulušonis M., Šapalis A.

Ambrazaitis A. $2.50.

Po $2.00: Baracevičia P., Baraikis J., Bondulis V., Burnenas M., Budraitis J., Danielius S. Format N. Glasauckas J. Gedrimaitė M., Gedraitis J., Januleučius M., Jokubauskas S., Jankunas M., Kirkus F., Kaleučius (Bus daugiau).

Antanas Černiauskas, 437 Willing St., Tamaqua, Pa. praneša savo giminėms Lietuvoje, Gižų parapijoje, kad jis su šeimyną Amerikoje yra sveiki.

IŠKILMINGAS BALIUS.
Parengtas Lietuvių Jaunimo Ratelio,
NEW DEHLGREN SVET.,
Kert. E. ir Silver Sts., So. Boston.
Subatoje,
GRUODŽIO - DEC. 27 D., 1919 M.,
Pradžia 7:30 val. vakare.

Kviečiame jaunimą ir visus. Gera orkestra, net iš Montello, palinksmis atsilankiusius.

Kviečia Rengėjai.

DIDELĖS PRAKALBOS.

Rengia Lietuvių Mechanikų Sąrysis, nedėlioje, 28 gruodižio, 1919 m., prasidės 2-rą val. po pietų, **Lietuvių Svetainėje,** 25 Camden St., **W. Lynn, Mass.**

Antros prakalbos atsibus ta pačią dieną 6 val. vakare, Lows Hall, kampas Broadway ir Everet Ave., **Chelsea, Mass.** Kalbėti atvažiuos - inžinierius V. Vaitkus iš New Yorko. Prakalbos bus idomios tuom, kad bus nurodyta budas, kodel mes turime grįžtie Lietuvon, ir parvažiavę kuomi užsiimti, bus plačiai paaiškinta kas yra Lietuvių Mechanikų Sąryšis, apie kurį turėtų rupėti kožnam lietuviui darbininkui norinčiam gerovės sau ir Lietuvai.

Kviečia visus **Rengėjai.**

ATITAISYMAS KLAIDŲ.

"Sandaros" No.51, korespondencijoje iš Easthampton, tarpe aukautojų po $5.00 yra šios klaidos: p. Kriokinykas (Iš Florenco), turi but A. Subačius (iš Florenco), P. Vizaida, turi buti P. Vizgirda. Balčiunas $6.-50, turi buti A Balčiunas $6.50.

S.J.J.

DIDŽIAUSIAS TEATRAS!

Penkių Veiksmų Drama
"GYVENIMO VERPETE"

Perstatys Cambridge Teatrališko Ratelio Aktoriai. Dalyvaus Lietuvių Benai po vadovyste L. Buinio,

Bus Utarninke,
30 D. GRUODŽIO-DEC., 1919 m.
Prasidės 7 val. vakare
LIETUVIŲ SVETAINĖJE
Kampas E ir Silver St., S. Boston.

Atminkite, kad šis teatras bus nepaprastai gražus ir sykiu pamokinantis, nes perstato visą žmogaus gyvenimą, vargus ir linksmybes. So. Bostone ir visoj apielikėje dar niekados nebuvo ir nebus toks veikalas vaidintas, kad sykiu visas Benas dalyvautų.

Kviečia Rengėjai.

REIKALINGA JAUNA MERGINA.

Mokanti dirbti dideliame ofice So. Bostone. Kuri mokėtų vartoti "typerwriter" butų naudingesnė. Rašyk kiek turi metų, ar dabar dirbate kur ar ne ir už kokią algą norėtum pradėti dirbti. Adresuok — So. Boston Post Office, Box 12.

Musų Dovana

Didelis 1920 m. kalendorius su Šventėmis. Dykai visiems, kurie užeis į musų ofisą pasiimti.

LITHUANIAN AGENCY,
A. Ivaškevičiaus ofisas,
315 W. Broadway, S. Boston, Mass.

Puikus Vakaras

Užbaigiant senus ir pasitinkant Naujus Metus
Rengia Gabijos Draugija

SEREDOJE, GRUODŽIO 31, 1919,
LIETUVIŲ SVETAINĖJ,
Kampas E ir Silver Sts., So. Boston, Mass.
Pradžia 7:30 val. vakare.

Širdingai kviečia visus, **Rengejai.**

METINIS BALIUS!

RENGIA CAMBRIDGE'AUS LIETUVOS DUKTERŲ IR SUNŲ DRAUGYSTĖ.
Ketverge, Naujų Metų Dienoj,
SAUSIO-JANUARY 1-mą DIENĄ, 1920.
SVETAINĖJE CYPRUS HALL,
40 Prospect Street, -:- Cambridge, Mass.
Prasidės 2 val. po pietų ir trauksis iki vėlai nakties.

Gerbiami lietuviai ir lietuvaitės:—

Tai yra musų 7-tas metinis Balius ir kad per visus praeitus musų Draugystės balius atsilankusioji publika buvo pilnai užganėdinta, todel ir šiuom kartu širdingai kviečiame vietos ir apielinkės visuomenę kuoskaitlingiausai atsilankyti ant šio musų baliaus. Dabartinis Balius iš vsių atžvilgių bus gražus.

Mizikantai geri ir grajis visokius šokius.
Visus širdingai užkviečia
LIETUVOS DUKTERŲ IR SUNŲ DR-STĖ.

Linksmas Balius!

Pašelpinė Vyrų ir Moterų "Vienybė" Dr-tė Rengia užbaigiant senus ir pasitinkant Naujus Metus.

Seredoje, Gruodžio 31, 1919,
KOOPERACIJOS SVETAINĖJE,
26 Lincoln St., Brighton, Mass.
Pradžia 7 val. vak. Įžanga visiems 50c.

Šitie šokiai bei balius, bus vieni iš linksmiausių. Puiki orchestra grieš amerikoniškus ir lietuviškus, įvairius šokius. Kaip jauni taip ir seni busite užganedinti. Todel nepraleiskite šios progos, linksmai laiką praleisti. Bus valgių ir išsigėrimo.

Kviečia visus **Komitetas.**

DUONA KURI ĮMAIŠYTA SU PIENU

Reikalauk savų grosernių **T. H. BEST'S CELEBRATED MILK BREAD BEST IN THE WORLD** pirkti šios duonos

GROCERS BAKING COMPANY
21 Hillsboro st. Dorchester, Mass.

GELBĖK SAVO GIMINES

NUO BADO

Nesėdėk ir nemastyk kas turi būti padaryta. Nesa **mintijimas** nieko **negelbės;** tas **laikas,** kurį tu **praleidi** bemintydamas, priartins jiems **mirtį!**

Vienintėlis del Jų išganymą,—tai **pinigai!** Tad **neatidėliok,** bet **siųsk** tuojau per

CENTRALĮ BENDRĄ LIETUVIŲ BANKĄ

Centras: 32-34 Cross St., Boston, Mass. Skyrius: 366 Broadway So. Boston, Mass.

Padėti pas mus pinigai atneša tau 5% nuošimtį.

Sušelpkite Savuosius Pinigais!

Musų Agentura Randasi
377 Broadway, So. Boston, Mass.
C. P. YURGELUN

SEKRETU KNYGA

Labai yra naudinga ir reikalinga del kožno skaitytojo, ženotiems, vaikinams ir merginoms.

Ši knyga, tai laimė ir sveikata del kiekvieno. Ji tik ką tapo išleista per gerus specialistus del labo visiems.

Pasiskubinkite užsisakyti, nes nedaug jau liko. Ypač tiems labai reikalinga, kurie manot važiuoti į Lietuvą.

Prisiųskite dvi po 2 centus pačtos stempaų, tąsyk matysi kokia.

Rašykite sekančiai:

MR. S. M. CALVIN,
P. O. Box 95, Bedford, Ohio.

AMERICAN WOOLEN COMPANY

PASKELBIMAS

American Woolen Company šiuomi paskelbia savo darbininkams planą apie sirgimo ir sužeidimo pašelpą, kuri veikia nuo gruodžio 1 d., 1919. Šis planas paliečia visus American Woolen Company ir jos skyrių darbininkus. Pešelpa yra duodama sekančiai:

Samdininkai, kurie nėra ant kompanijos išmokėjimo listo gruodžio 1, 1919, ir dirba pilną laiką už pilną užmokestį nėra apdrausti. Samdininkai, kurie nedirbo gruodžio 1, 1919, bus apdraustas ir priimtas darban ant pilnos mokesties. Po gruodžio 1, 1919, samdininkas gaus pašelpą išbuvęs tarnystėje 6 mėnesius.

1. Tie kurie ant payroll gruodžio 1, 1919, kurie ištarnavo mažiau šešių mėnesių, gaus 40% savo kiekvienos savaitės įeigų.

2. Esantieji nuolatinėje tarnyboje bėgyje šešių mėnesių, ir nedaugiau vienų metų, gaus 50% kievienos savaitės įeigų.

3. Nuolatos tarnaujanti bėgyje vienų metų, ir nedaugiau dvejų metų, gaus 60% kiekvienos savaitės savo įeigų.

4. Tarnaujantieji virš dviejų metų, ir nedaugiau trijų, gaus 70% kiekvienas savaitėje savo įeigų.

5. Tarnaujantieji virš trijų metų, ir nedaugiau keturių, gaus 75% kiekvienos savaitės įeigų.

6. Tarnaujantieji virš keturių metų, gaus 80% kiekvienos savaitės savo įplaukų.

Nė vienas tarnautojas negaus mažiau, kaip $8.00 savaitėje, ar virš $30.00, savaitėje žiurint kiekvienos savaitės jo išdirbimo.

Šie benefitai apsaugos nuo ligų ir akcidentų, viduje ar ore veikiant darbą; musų darbininkai apsaugojami Compensation aktu visose valstijose, kur musų darbininkai dirba. Visi apsaugojami sulyg Compensation akto visose valstijose kur musų fabrikai randasi, išskiriant naujus samdininkus, pradėjusius dirbt po gruodžio 1, 1919. Pastarieji bus apsaugoti pagal Compensation aktą, pagal augščiau nurodytas taisykles.

Benefitai prasidės po septynių dienų sugaišyto laiko, ir tęsis iki 26 savaičių, taipgi visi musų darbininkai, visose valstijose, musų fabrikai randasi, yra apsaugoti sulyg Compensation akto, pagal tos valstijos teisęs.

Benefitai už palagą, inimant visas moterystės ligas, visoms moterims samdininkėms bus mokaka bėgyje tik keturių savaičių, imant domon tarnavimo kiekybę, sulyg augščiau išdėstyto plano.

Šie benefitai yra taigpi duodami Group Life Insurance, ką dabar veikia.

...Tolimesnės detalės apie šį planą bus paskelbta vėliaus...

American Woolen Company
Wm. M. Wood. President.